

www.e-rara.ch

Corpus iuris canonici emendatum et notis illustratum

Lancellotti, Giovanni Paolo

Coloniae Munatiana, 1670

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-64106>

Extravagantes seu constitutiones viginti a Ioanne papa XXII. editae

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

frustratorias repellendo, partium, Advocatorum, & Procuratorum contentiones & jurgia, testiumque superfluum multitudinem refranando. Non sic tamen judex litem abbreviet, quin probationes necessariae, & defensiones legitimae admittantur. Citationem vero, ac praestationem juramenti de calumnia vel malitia, si ve de veritate dicenda, ne veritas occultetur, per commissionem hujusmodi intelligimus non excludi. Verum quia juxta petitionis formam pronuntiatio sequi debet, pro parte agentis, & etiam rei, si quid petere voluerit, est in ipso litis exordio petitio facienda, sive scriptis, sive verbo: actum tamen continuo (ut super quibus positiones & articuli formari debeant, possit haberi plenior certitudo, & ut fiat definitio clarior) inferenda. Et quia positiones ad faciliorem expeditionem litium, propter partium confessiones, & articulos ad clariorem probationem usus longavus in causis admisit: Nos usum hujusmodi observari volentes, statuimus, ut judex sic deputatus à nobis (nisi aliud de partium voluntate procedat) ad dandum simul utroque terminum dare possit, & ad exhibendum omnia acta & munimenta, quibus partes uti volunt in causa post datam articulorum diem certum, quandocumque sibi vi-

debitur, valeat assignare: eo salvo, quod ubi remissio nem fieri contingeret, pro testibus producendis possint etiam instrumenta produci, assignatione hujusmodi non obstantem. Interrogabatur etiam partes, si ve ad earum instantiam, si ve ex officio, ubicumque hoc aequitas suadebit. Sententiam vero definitivam (citatis ad id licet non peremptorie partibus) in scriptis, & (prout magis sibi placuerit) stans vel sedens proferat: etiam (si ei videbitur) conclusione non facta, prout a ex petitione & probatione, & aliis aditatis in causa fuerit faciendum. Quae omnia etiam in illis casibus, in quibus per aliam constitutionem nostram, vel alias procedi potest simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicii, volumus observari. Si tamen in praemissis casibus solennis ordo iudicarius in toto vel in parte non contradicentibus partibus observetur, non erit processus propter hoc irritus, nec etiam irritandus. Data Avenion. XIII. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno 2.

a In antiquioribus etiam impressis constanter legitur sta. prout ex petitione & probatis & aliis, &c.

Clementine constitutiones accurate castigatae, cum summaris admodum familiaribus finiuntur.

EXTRAVAGANTES

SEU CONSTITUTIONES VIGINTI,

A' IOANNE PAPA XXII.

EDITÆ.

DE ELECTIONE ET ELECTI POTESTATE.

TITULUS I.

CAPITULUM I.

¶ *Electi, qui pro suarum electionum negotio ad curiam venire tenentur, etiam sede vacante, non tenentur de necessitate in ipsa curia moram trahere: & licet alibi morantur, nullum eis praedictum generatur. facit Clement.*

Ne Romani. §. fin. eod. tit.

Ad onus Apostolicæ servitutis supernâ dispositione vocati, ambiguitates, ex quibus possent Ecclesiis damnosa provenire dispendia, tollere cupientes, de potestatis plenitudine, ac fratrum nostrorum consilio ordinamus, quod quibuscumque electis, qui ad sedem Apostolicam venire vel mittere tenebantur, ac ipsorum electionum instructoribus, qui in veniendo ad sedem ipsam, & se presentando ipsâ sede vacante vel non vacante servaverunt tempora à canonibus instituta (dummodò presentialiter adsint in civitate Lugdun. vel fuerint Avenione in Calendis Octobris) ubicumque sede vacante moram traxerint, nullum ipsis, seu eorum juri praedictum ex mora interim facta ubilibet generetur: sed eorum jura circa electiones hujusmodi hoc non obstante perinde

serventur illa facta, ac si apud sedem Apostolicam moram traxissent. Non obstantibus praedecessorum nostrorum constitutionibus quibuscumque: quibus tamen quoad alia nullum volumus praedictum generari. Nulli ergo, &c. nostra ordinationis infringere, &c. Datum Lugdun. VIII. Idus Septemb. Anno 1.

CAP. II.

¶ *Beneficio vacante, cujus fructus ad certum tempus debentur alicui annalia habenti, vel alii, qualiter debeant fructus ipsi dividi inter ipsum annalia habentem, & beneficiatum: & divisio factâ, cujus sit electio, hac declarat constituto. Et potuisset poni sub tit. de rescript. vel Ne sed. vacant. vel ut Eccl. benefic. vel de verborum signific.*

¶ *Suscipiente regimini nos cura sollicitat, ut quæ in Ecclesiis non absque dispendio ministrorum, & cultus detrimento*

detrimento divini servari viderimus, per appositionem congrui moderaminis in melius reformemus. Cum itaque in nonnullis Ecclesiis observetur, & à longis retrò temporibus fuerit observatum, quòd fructus primi vel secundi, aut alterius cujuscunque sequentis anni beneficiorum vacantium in eisdem defuncto, vel fabrica, aut Ecclesiis, vel personis habentibus annalia, de consuetudine, privilegio vel statuto applicantur in totum: ita quòd illi, qui hujusmodi beneficia canonicè obtinent, & ad quos aliàs de jure fructus ipsi spectare deberent, nihil inde percipiunt: unde illud inconveniens sequitur, quòd commode nequeunt ad impendendum servitium debitum residere in Ecclesiis, in quibus beneficiati existunt. Nos a de illo super his remedio providere volentes, per quod hi & illi in fructuum prædictorum perceptione participant, & Ecclesiis debitum servitium non fraudentur: præsertim decreto statuimus de fratribus nostrorum consilio, quòd illi, qui fructus prædictos sibi à hæcenus integre vendicabant, ex privilegio, consuetudine vel statuto, nihil exinde ultra summam, pro qua unumquodque beneficiorum ipsorum consuevit in solutione decimæ taxari, prætextu cujuscunque privilegii, consuetudinis, vel statuti quovis modo percipiant, sed ipsius summæ perceptione contenti sint omnino contenti: totum residuum prædicta obtinentibus beneficia remansuro: nisi forsitan illi, qui fructus eosdem soliti fuerant (ut præfertur) cum integritate percipere, pro se mallent ipsum habere residuum, & obtinentibus ipsa beneficia summam dimittere memoratam: quo casu percipiendi, quod maluerint, illis relinquimus optionem: sic, quòd intra decem dies, postquam sciverint beneficia ipsa vacare, iis quibus annalia e ipsa debentur ex privilegio, consuetudine, vel statuto, vel ipsorum annalium d collectores, quam partem habere voluerint, an scilicet decimæ taxationem, vel illà dimissà residuum, nullà subtractione præmissa eligere teneantur. Quam electionem, si intra dictos decem dies non fecerint (ut dictum est) extunc ad eum, cujus est beneficium, hujus optio vel electio transeat ipso jure. Et hoc in Ecclesiis & partibus illis, in quibus beneficia majora, & alia quæ ad solutionem decimæ sunt taxata, volumus observari: In illis verò Ecclesiis & partibus, in quibus decimarum taxatio non est facta, servetur quòd fructus & obventiones beneficiorum tunc vacantis, quod e decimam solvere consuevit, per medium dividantur: quorum medietatem habeat is, cui annalium f per alterum de prædictis modis perceptio est concessa. Reliquam verò medietatem percipiat ille, cui beneficium est concessum, pro sustentatione sua, & aliis Ecclesiæ oneribus supportandis. Quòd si alter de prædictis præfata medietate noluerit esse contentus, altero contentari volente, pars nolentis transeat ad volentem g: & volens fructus & obventiones illius beneficii percipiet universos, eidem beneficio congruè faciendi deserviri, ac ejus supportans onera consuevit. Et si quicquam aliquis prædictorum ultra præmissa perceperit, illudque his, ad quos pertinet, intra mensem non restituerit cum effectu: coipso si Episcopus vel superior Prælatum fuerit, à pontificaliibus & ingressu Ecclesiæ sit suspensus. Si autem capitulum, universitas, vel collegium, interdictum se noverint (donec prædicta cum integritate restituerint) subiacere. Si verò aliqua singularis persona Ecclesiastica vel mundana id fecerit, excommunicationis incurrat tententiam ipso facto, à qua sine restitutione præmissa, præterquam in mortis articulo, minimè absolvetur: Non obstantibus qui-

buscunque privilegiis vel indulgentiis, aut contrariis consuetudinibus & statutis, juramento a, confirmatione sedis Apostolicæ, aut alià quacunque firmitate vallatis, quæ omnia, quoad hoc, auctoritate Apostolicâ revocamus, & nullius deinceps esse volumus firmitatis. Nulli ergo, &c. nostræ constitutionis, revocationis, cassationis, irritationis & voluntatis, &c.

DE MAJORITATE ET OBE-
dientia.

TITULUS II.

CAP. UNIC.

¶ Quia multi assumebant dominium, & se creari faciebant potestates & Capitaneos in comitatu Sabina, & aliis locis hinc nominatis, qui sunt de patrimonio Ecclesiæ Romana: inibebatur, ne tales decetero assumantur, neq; illi tanquam talibus obediant: & quòd nullus hujusmodi præminentiam sibi audeat adscribere sine speciali licentia sedis Apostolicæ. Et si sint aliqua civitates, quæ habeant jus eligendi tales Capitaneos per sedem Apostolicam confirmandos, vetat Papa, quòd ante confirmationem debitam nulla eis tanquam talibus præstetur obedientia.

Ecclesiæ Romanæ suorumque fidelium dispendia dissimulare non possumus, quin postquam nobis cognita fuerint, adversùs ea opportunis remediis occurramus. Attendentes igitur gravia nocumenta, quæ nonnullis civitatibus, terris, castris, intra patrimonium beati Petri in Tuscia, comitatum Sabina, & terram Anopolphorum constitutis, eidem Ecclesiæ Romanæ subiectis, & personis singularibus eorundem, & diversorum tam nobilium, quàm etiam aliorum usurpato regimine provenerunt, & volentes super hoc in posterum eorum dispendiis præcavere: Omnibus & singulis comitatibus, seu universitatibus, & singulis personis civitatum, terrarum, castrorum, & locorum intra patrimonium, comitatum & terram prædictis constitutis, in quibus videlicet nobis, seu quibusvis officialibus nostris, jus b competiti deputandi vel instituti aut eligendi seu ponendi potestates, Capitaneos, dominos vel rectores aut officiales quoslibet alios, ne ipsæ potestatem, Capitaneum, dominum, rectorem vel defensorem, seu quemcunque alium officialem, quocunque nomine censeatur, in civitatibus, castris, terris & locis prædictis, aut eorum aliquo eligere, assumere, vocare vel recipere, retinere aut jam electo vel assumpto, vocato seu recepto, tanquam potestati seu Capitaneo, rectori seu defensori vel officiali obedire quoquo modo præsumant: nevé taliter electus, assumptus, receptus seu vocatus, hujusmodi potestaria, capitaneatus, domini, vel rectoria, seu defensoria, aut quodcunque aliud cujuscunque nominis officium recipere, acceptare, assumere vel gerere (nisi de nostra & Apostolicæ sedis licentia speciali) quomodolibet audeat, sed assumptum omnino dimittat. Ubi verò ad communitates seu universitates, & singulares personas civitatum, terrarum, castrorum, & locorum prædictorum, vel eorum aliquem jus competit eligendi potestatem, Capitaneum, dominum, vel rectorem seu officialem quemlibet alium, qui per nos seu quovis officiales nostros debeat aut consueverit confirmari, ne ante debitam confirmationem obtentam ipsa, vel earum aliqua sic electo, tanquam potestati seu Capitaneo, rectori vel defensori seu officiali in quibusvis obediant, nevé taliter electus quovis confirmationem habuerit (ut præfertur) hujusmodi potestaria, capitaneatus, domini vel rectoria, seu defensoria, aut

a Vide l. fundos. C. de omni agro deser. lib. 11. b al. ibi.
c al. annalia. d al. annalium. e al. quos. f al. annalium.
g Vide l. si totam. ff. de acquir. her. l. hac scriptura. §. in. ff. de cond. & demon. Font.

a Vide c. cum non deceas. de elect. lib. 6. & in verbo. passia. Clem. dudum. de sepul. b Vide c. Constantinus. 26. dist. & 23. q. 3. convenor. de Cleric. conjug. c. ex parte. in authent. quomodo oper. Episc. col. a. in prin.

cujusvis alterius nominis officio se immiscere, vel illud gerere aut exercere quovis modo præsumat, auctoritate Apostolica districtius inhibemus. Decernentes extunc irritum & inane, quicquid contra hujusmodi inhibitionis tenorem contigerit attentari. Nulli ergo, &c. nostra inhibitionis & constitutionis infringere. Datum Avē. 4. Nonas Augusti, Anno 2.

DE PRÆBENDIS ET DIGNITATIBUS.

TITULUS III.

CAP. UN.

Tempore hujus cap. obtinentes plures dignitates, personatus, vel beneficia curam animarum habentia ex dispensatione, virtute illius non poterunt retinere, nisi unum: & reliqua tenebuntur resignare verbaliter & realiter coram Ordinario sub testimonio publico intra mensem a tempore notitiæ hujus cap. nisi fuissent Cardinales, aut Regum filii. Illi autem, qui plura talia sine dispensatione obtinebant, poterunt ultimum retinere, reliquis formâ præscriptâ & sub eodem tempore resignatis. Qui vero deinceps tale habuerit beneficium, si cum illo secundum simile receperit, quamprimum illius possessionem habuerit, vel per eum steterit quo minus habeat, primum quo est ipso jure privatus, modo prædicto resignare tenetur: aliâ utruumque perdit, & inhabilis fit ad sacros ordines suscipiendos, & ad quodcumque beneficium habendum. Tandem qui dicantur Ordinarii, quantum ad præmissa, & que sint beneficia curam animarum habentia, hic manifestatur. h. d. hec extravagani, que est notabilia, & multum practicabilia, & gravior obligat, quam cap. de multa. cod. tit. in antiq. ut patet ad oculum.

Execrabilis quorundam tam religiosorum, quam secularium ambitio, quæ semper plus ambiens cõmagis sit infatigabilis, quò sibi amplius indulgetur, & improbitas importuna potentiam à nobis & prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, non tam obtinuisse, quàm extorsisse plerunque noscuntur, quòd unus interdum etiam ad unum beneficium Ecclesiasticum minus idoneus, in diversis Ecclesiis, nedum vicinis, sed etiam ab invicem longè distantibus, imò nonnunquam in diversorum regnorum partibus situatis, duas aut tres, aut plures dignitates, personatus, officia seu prioratus, aut diversa Ecclesiastica beneficia curam animarum habentia possit dispensativè (cum aliis non liceret de jure communi) recipere, & simul licitè retinere. Unde inter cætera inconvenientia, subscripta sequuntur, quòd videlicet interdum unus, qui unicuique, quamvis modicum vix officium implere sufficeret, plurimorum sibi vendicet stipendia, quæ multis literatis viris vita puritate ac testimonio bonæ famæ pollutibus, qui mendicant, possent abundè sufficere, aquâ distributione collata, habentibus ipsa paratur vagandi materia, divinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsis beneficiis debita non servatur. Et dum non sunt sui in unaquaque regione rectores, Ecclesiarum detrahitur commodis & honori, quæ carentes defensorum auxilio in iuribus suis, & libertatibus multipliciter collabuntur, & ruinis patent ædificia nobilia, quæ magnificentia extruxerat decessorum: & (quòd amarissimum est dolendum) animarum cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculosè præbetur. Nos itaque tot malis tantisque discrimibus occurrere cupientes, omnes & singulas dispensationes super receptione aut retentione plurium dignitatum, personatum, officiorum, prioratum aut beneficiorum, quibus cura animarum sit annexa, sub quacunque forma, vel expressione verborum à nobis, vel prædictis prædecessoribus cuicunque personæ concessas (Cardinalibus tamen sanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui circa nos universali Ecclesiæ serviendo, singularum Ecclesiarum commoditatibus se impendant, ac Regum filiiis,

qui propter sublimitatem eorum ac generis claritatem sunt potioris prærogativæ gratia attollendi, dumtaxat exceptis) deliberatione super hoc cum fratribus nostris habitâ diligenti, de iporum consilio, & ex certa scientia nostra, in forma subscripta duximus taliter moderandas, quòd per moderamen nostrum effrenatam circa easdem personas talium beneficiorum multitudinem retinemus: ipsique impetrantes fructum dispensationum hujusmodi totaliter non frustrentur. Statuimus itaque & de fratrum ipsorum consilio ordinamus, quòd obtinentes nunc ex dispensatione legitima pluralitatem hujusmodi dignitatum, personatum, officiorum aut prioratum seu beneficiorum, quæ aliâ absque dispensatione obtinere nequibant, unum tantum ex dignitatibus, personatibus, officiis, prioratibus, Ecclesiis vel beneficiis hujusmodi, quibus cura imminet animarum, cum dignitate, personatu vel officio, prioratu, Ecclesia, vel beneficio sine cura, quòd habere noluissent, prætextu dispensationis sufficientis circa id eisdem induita, possint licitè retinere. Quæ tamen teneantur eligere intra mensem numerandum à tempore notitiæ constitutionis istius, cæteris beneficiis cura vel sine cura, quæ ipsius dispensationis prætextu tenebant, & quæ aliter non poterant de jure absque dispensatione licitè retinere, quæ nos extunc vacare decernimus, coram Ordinario sub testimonio publico intra idem tempus verbaliter & realiter cum effectu dimittis: absque eo quòd ad illa nunquam sine nova collatione ab eo qui facere poterit facienda redire, aut eorum administrationi se immiscere præsumant. Alioquin tam his, quàm aliis omnibus beneficiis, quæ virtute hujusmodi nostri moderaminis retinere poterant (ut præfertur) sint ipso jure privati, & proorsu inhabiles ad similia beneficia obtinenda. Per hoc autem iis, qui dignitates, personatus, officia, vel alia beneficia, curam animarum habentia ex dispensatione, quæ jus tribuat, juxta nostram moderationem præscriptam obtinent, & alia similia beneficia nostrorum, vel aliâ eorundem prædecessorum auctoritate literarum expectant, cum quibus est, ut illa, cum vacaverint, recipere, & unâ cum obtentis retinere licitè valeant, dispensationem, nolumus derogari, quin ea cum vacabunt intra dicti temporis spatium possint eligere, & dimissis aliis recipere in forma præscripta, ac licitè retinere: penas similes incursum, si huic nostre contraire præsumpserint sanctioni. Porro, quia quorundam oculos sic avara cupiditatis vitium excæcavit, quòd plurima talia beneficia simul absque dispensatione canonica retinere præsumunt: Nos de illis præfenti decreto statuimus, ut omnia & singula beneficia sic detenta, illo tantum retento, quòd ultimò receperunt, dummodò in eo ex collatione canonica competat jus eisdem, intra tempus (ut præscribitur) limitatum, verbo & facto ac sine fraude coram Ordinario sub testimonio similiter publico dimittere teneantur. Quòd si non fecerint, etiam illo sint ipso jure privati, in quo jus eis aliâs competebat, & inhabiles penitus ad quacunque obtinenda Ecclesiastica beneficia censentur. Qui verò deinceps receperint dignitatem, vel personatum, seu officium, aut aliud beneficium animarum curam habens annexam, si antea simile beneficium obtinebant, illud (quòd ipso jure, postquam secundi possessionem habuerint, vel per eos omni dolo & fraude cessantibus, quò minus habeant, steterit, privati noscuntur) absque moræ dispendio in Ordinariorum manibus dimittere debeant pari modo: Alioquin extunc sint ipso jure secundo privati, & nedum ad sacros suscipiendos ordines, quin etiam ad habendum

a Al. fraudentur. b Not. tex. pro statuto faciente mentionem de beneficiis, quæ jure obtinentur: nam in tali veniunt beneficia dispensativè retenta, per text. hic. Font.

quodcumque beneficium Ecclesiasticum inhables reputentur. Quæ omnia & singula beneficia vacatura (ut præmittitur) vel dimissa, nostræ & sedis Apostolicæ dispositioni de ipsorum fratrum consilio reservamus: Inhibentes, ne quis præter Romanum Pontificem, quâcumque sit super hoc auctoritate munitus, de hujusmodi beneficiis disponere, vel circa illa per viam permutationis, vel aliâ innovare quoquo modo præsumat. Nos enim, si seûs actum seu attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Cæterum ordinarios intelligimus in casibus suprà scriptis Episcopos, in quorum civitatibus vel diocæsisbus consistunt beneficia, seu aliquod eorum, quæ debent secundum præmissa dimitti, sicut ipsi, qui ea debent dimittere, commorantur, vel Ecclesiis cathedralibus vacantibus, Capitula eorundem: & hi de beneficiis tam dimissis, quam (ut præmittitur) perditis, nos, vel Apostolicam sedem certificare studeant, quamprimum commodè poterunt indilate, ut de illis salubriter disponere valeamus. Quantum autem ad modificationem attinet antè factam, illa duntaxat, & non alia beneficia Ecclesiastica, quocumque nomine nuncupentur, curam animarum habere censemus, quæ parochias habent, in quibus est animarum cura, non per vicarios perpetuos, sed per rectores aut ministros beneficiorum ipsorum vel illorum temporales vicarios exercenda: necnon & illa, quorum ministris ratione beneficiorum hujusmodi competit visitare, inquirere, procuraciones recipere, suspendere, excommunicare, seu ab excommunicationis & suspensionis sententiis absolvere de consuetudine vel de jure: juribus aliis de animarum cura loquentibus in suo robore, quoad cetera, permanfuris. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum moderationis, statutorum, constitutionum, reservationis, inhibitionis, & voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Avenione 13. Cal. Decemb. Anno 2.

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ,
& Ecclesiæ non vacantis.

TITULUS IV

CAP. I.

Executores gratiarum, & iudices causarum à sede Apostolica deputati in diocæsisbus jam divisis procedere possunt, sicut ante divisionem poterant. Et congrue ponitur sub hoc titulo, cum loquatur de executoribus, de quibus frequenter mentio habetur in tit. de concess. præbend. lib. 6. patet in cap. Executor. cap. Si Capitulo. & cap. Se sole. Et potest fieri sub tit. de rescript. vel de off. deleg. vel de Paroch.

Sedes a Apostolica in suis actibus veritatem prosequens, lucem amans, libenter evitat nodosæ ambiguitatis involucrum, illamque sibi semper in suis ordinationibus reservare cautelam invidit, ut de illis ita proveniat commodum, quod aliis non imminet detrimentum.

Sanè pridem ad divini cultus augmentum, & ad salutem populi, quem in nonnullis civitatibus ac diocæsisbus sic multiplicavit Altissimus, quod in earum singulis singulorum vulnus nequibat (ut eum decet) unicus pastor incipere, aut alias partes boni pastoris implere, salubriter intendentes, in ipsis diocæsisbus (quarum nonnullas in duas, & aliquas in plures diocæses duximus dividendas) certas civitates & Ecclesias ereximus cathedrales, quarum singulis proprias, distinctas, & li-

mitatas diocæses iustissimus assignari. Verùm quia plures ante ordinationem seu divisionem nostram hujusmodi tam à nobis, quam à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, Apostolicas obtinuerunt literas super beneficiis Ecclesiasticis in ipsis tunc integris diocæsisbus vacaturis, quarum nonnullæ restant adhuc executioni mandanda. Nos amovere volentes cujusvis dubitationis scrupulum, qui circa executionem gratiarum super hujusmodi beneficiis concessarum possit forsan incidere, & providè considerantes attentius, quod per ordinationem seu divisionem nostram prædictam jus ad rem expectantibus dicta beneficia antè competens ex ratione mutari non debet, quin ad eò efficax in divisis diocæsisbus maneat, sicut prius erat: auctoritate presentium declaramus, quod omnes & singula gratiæ super beneficiis vacaturis ante divisionem hujusmodi in ipsis quondam integris diocæsisbus à nobis, vel prædictis prædecessoribus personis quibuscumque concessæ, tam in ipsis nunc divisis, quam in aliis diocæsisbus decisæ ab illis, eisdem modo & formâ possint suo ordine a per executoris inde datos, & alios, ad quos id pertinet, ad debitam executionem adduci, quibus ante divisionem sæpe factas poterant & debebant. Idem etiam declaramus, quoad literas Apostolicas justitiam continentes: ut videlicet iudices dari per illas in causis quarumlibet personarum, quæ nunc de hujusmodi diocæsisbus divisæ existunt, possint juxta earum tenorem providè procedere, ac si dictæ diocæses, de quibus mentio in literis eisdem habetur, integre remansissent. Nulli, &c.

CAP. II.

Nullus impediât Capitula, Archidiaconos, & alias personas in juribus, quæ sibi competebant in Ecclesiis integris, quin illa jura percipiant post divisionem ipsarum, sicut antè soliti erant percipere: quoniam in beneficiis divisæ habet quis eadem jura, quæ habebat in integris: Et hoc cap. sub hoc tit. fuit positum, quoniam declarat præcedens, ut clarè patet. Concor. cap. quia monasterium. de relig. dom. in antiquis.

Ad Apostolatûs nostri pervenit auditum, quod aliquarum Ecclesiarum per nos ab aliis Ecclesiis ex certis causis, quæ ad hoc nostrum animum induxerunt, auctoritate Apostolicâ divisarum, Prælati & subditi Capitulis, Archidiaconis, & aliis personis Ecclesiarum, à quibus suprà dictæ Ecclesiæ sunt divisæ, multipliciter injuriari præsumunt, non permittentes eos uti jurisdictionibus & juribus suis, sicut ante divisionem hujusmodi utebantur. Quia igitur intentionis nostræ non exitit, nec existit, per divisionem Episcopatum Ecclesiarum, à quibus divisiones factæ sunt, Capitulis, Archidiaconis, vel aliis personis velle aliquatenus derogare, nisi quatenus in divisionum hujusmodi literis Apostolicis continetur expressè: Nos presentis auctoritate statuti universis Prælati, Capitulis, & aliis quibuscumque personis Ecclesiasticis Ecclesiarum decisarum, & in cathedrales Ecclesias per nos auctoritate Apostolicâ erectarum, præcipimus & mandamus, ne Capitula, Archidiaconos, & alios personatus, vel dignitates, officia seu beneficia in prædictis primariis Ecclesiis obtinentes, quò minus visitationes exerceant, procuraciones recipiant, jurisdictiones, & jura Archidiaconalia, & alia bona obtineant in prædictis decisæ diocæsisbus, sicut ante divisionem hujusmodi obtinebant, nisi quantum in divisionem hujusmodi literis Apostolicis caveatur expressè, impediatur quoquo modo, quousque per sedem Apostolicam aliud fuerit ordinatum. Si enim aliqui contra præsens præceptum agere vel facere præsumperint, nos præsumptores tales dignè curabimus animadversione punire. Nulli, &c. nostrorum

a Hac extravagans habetur inter communes sub tit. de officio deleg. cum gloss. Guilielmi de Monte Lauduno.

a Ad hoc vide gloss. in tit. de defen. cruce. §. qua igitur. c. 3. Vi. de Claud. Cantinulam in loco ab ordin. Emol. Nicol. Ever.

præcepti, & mandati infringere, &c. Datum Avenione
s. Cal. Octobris, Anno quinto.

NE SEDE VACANTE ALIQUID
innovetur.

TITULUS V.

CAP. UN.

q Vacante sede imperiali, cum iurisdiclio ad Papam devoluta-
tur, sub pena excommunicationis hic prohibetur, quod nullus tunc
uomen Vicarii, Imperatoris, vel alterius cuiuscunque, officii retineat,
assumat, vel resumat, nullusq; ei obediat, vel auxilium præbeat:
aliàs excommunicatio in personas, & interdictum in terras (nisi
intra duos menses respuerint) profertur. Tandem modus huius
processus publicandi exprimitur. h. d.

SI fratrum & Cœpiscoporum nostrorum, & alio-
rum quorumlibet iura illibata seruari, & ab omni
fore dispendio diminutionis extranea cupimus, &
ad illud libenter nostræ sollicitudinis studium adhibe-
mus: multò fortius equidem pro nostris & Romanæ Ec-
clesiæ sponsæ nostræ iuribus & honoribus conservandis ex
injuncto nobis officii debito Apostolicæ provisionis par-
tes tenemur impendere, ne temporibus nostris usurpationis
injuriam subeant, aut detrimentum cuiusvis derogationis
incurrant. Sanè in nostram & fratrum nostrorum
deductum est (famâ divulgante) notitiam, quòd licet
de iure sit liquidum, & ab olim fuerit inconcussè servatum,
quòd vacante Imperio, sicut & nunc per obitum
quondam Henrici Romanorum Imperatoris vacasse di-
gnoscitur, cum in illo ad secularem iudicem nequeat haberi
recurso, ad summum Pontificem, cui in persona
beati Petri terreni simul & cœlestis Imperii iura Deus
ipse commisit, Imperii prædicti iurisdiclio, regimen & dis-
positio devolvuntur, & ea ipse (durante ipsius vacatione
Imperii) per se, vel alium, seu alios exercuisse noscitur in
Imperio memorato: nonnulli tamen in Italiæ partibus
potestatis & dignitatis fastidium illicitè ambièntes, in nos-
trum & Romanæ sanctæ matris Ecclesiæ (quantum in eis
est) præiudicium evidens, ac diminutionem honoris &
iuris, vicariatus seu alterius cuiuscunque nomen officii,
quod ipso Imperatore vivente ex ipsius commissione ge-
rebant in certis terris, territoriis sive locis, post decessum
ipsius, absq; nostrâ, vel Apostolicæ sedis petita vel obten-
ta licentia, retinere sibi, & nonnulli etiam de novo assu-
mere, quod non gesserant, aut gestum antea, posteaq; di-
missum resumere temerariis ausibus præsumperunt, quo
vel quibus adhuc non verentur abuti, & sub eius vel eorù
colore multa facere & fecisse noscuntur, quæ in nostram,
& Ecclesiæ prædictæ injuriam apertè redundant, non ab-
horrentes per id variis involvi criminibus, nec divinæ ma-
jestatis formidantes offensam. Quia igitur error, cui non
resistitur, approbari videtur, & latum pandit delinquenti-
bus sinum, qui eorum perveris conatibus non resistit:
Nos volentes nostris & Ecclesiæ sponsæ nostræ iuribus &
honoribus in hac parte proficere, & malis ac scandalis,
quæ ex retentione, assumptione, seu resumptione huius-
modi orta sunt hæcenus, & quæ periculosè possent in an-
tea suboriri, celeriter obviare, necnon periculis anima-
rum huiusmodi retinentium, assumentium seu resumendi-
um nomina, & eis abutentium (ut præfertur) salubriter
occurrere cupientes, præsentium auctoritate monemus
sub excommunicationis pœna omnes & singulos cu-
iuscunque status, præeminentiæ, dignitatis, aut condi-
tionis existant, etiam si Patriarchali, vel quavis aliâ su-
periori sive Episcopali, vel Regiâ, seu aliâ quâcunque præ-
fulgeant dignitate, qui post vacationem Imperii absque
nostrâ, vel sedis prædictæ licentia huiusmodi Vicarii
seu cuiusvis alterius officii nomen ubilibet retine-
runt, assumpserunt, seu resumpserunt & retinent: &

qui assument, vel resumunt fortassis in posterum, & sub
talis donationis pallio abusi sunt, & abutuntur, vel etiam
abutentur potestate, vel iurisdictione quâcunque, seu e-
ius exercitio publicè vel occultè, quatenus deratèro
etiam à denominatione huiusmodi, seu cuiuscunque
assumptione, resumptione ac retentione prædictis, nec-
non usu, potestate, & exercitio supradictis prorsus absti-
neant, & omninò desistant. Inhibentes insuper sub pœ-
na prædicta omnibus & singulis Patriarchis, Prælati, &
etiam aliis superioribus ac Regibus, civitatibus, comita-
tibus, universitatibus, Capitaneis, potestatibus, rectori-
bus, comitibus, vicecomitibus, baronibus, & aliis omni-
bus cuiuscunque sint dignitatis, conditionis aut status,
ne prædictum huiusmodi nomen, seu aliud quodlibet in
eodem Imperio retinentes (ut præfertur) aut assumen-
tes, vel eorum aliqui sub denominatione, vel titulo hu-
iusmodi nominum, seu procuratores, commissarios, ju-
dices, aut vices eorum gerentes, quocunque colore qua-
sito, recipiant vel admittant, nec ut vicariis seu vicario
aut officialibus Imperii pareant vel intendant, aut pare-
ri vel intendi faciant, vel permittant, nec in his eis vel
ei quomodolibet præsent auxilium, consilium, vel favo-
rem. Alioquin in omnes & singulos Patriarchas,
Prælatos, & superiores & inferiores, Reges & ceteros,
denominationem prædictam (ut præmissum est) retin-
entes, assumentes, seu resumentes, ac illius prætextu ex-
ercentes quâcunque officia, potestates seu iurisdictiones,
& recipientes eos, ut vicarios, vel officiales Imperii, aut
commissarios eorum, ut talium, & in parentes seu obe-
dientes eis, ut talibus, ut præstantes in hoc sibi consi-
lium, auxilium, vel favorem, nisi intra duorum mensium
spatium à die data præsentium numerandum penitus re-
siperint, vel se licentiâ sedis Apostolicæ super hoc ost-
fenderint communicatos, excommunicationis in singula-
res personas, & in terras & loca ipsorum, & quaslibet
communitates, universitates, civitates, aut villas, inter-
dicti sententias de fratrum nostrorum consilio publicè
promulgamus. Contra eos nihilominus spiritualiter &
temporaliter gravibus processuri, prout inobedientia eor-
um exegerit, qualitas facti fuerit, & viderimus expedire.
Et ut quibuslibet parendi talibus tollatur occasio,
omnes & singulos, qui huiusmodi vicariatus nomen
retinentibus, assumentibus seu resumendis, iuramento
fidelitatis tenentur adstricti, à iuramento huiusmodi,
quantum ad hoc, de potestatis plenitudine absolventes,
auctoritate Apostolicâ firmiter inhibemus eisdem, ne
talibus, ut vicariis vel officialibus Imperii, aliquatenus
pareant vel intendant. Et insuper omnes pactiones,
obligationes, confederationes, & colligationes à qui-
buscunque super hoc quomodolibet initas, iuramento
vel quacunque firmitate vallatas, omninò dissolvimus,
viribus vacuumus, irritamus, & quatenus de facto pro-
cesserint, revocamus: Ac huiusmodi, & qualibet alia
iuramenta quibuslibet super his præstita, per quæ posset
in prædictis nostris, & Ecclesiæ nostræ prædictæ iuribus
derogari, præsertim cum iuramentum vinculum iniqui-
tatis esse non debeat, relaxamus. Caterum ut hu-
iusmodi processus verius ad communem omnium noti-
tiam deducatur, chartas seu membranas processum con-
tinentes eundem, in Ecclesiâ Avenionensi appendi vel
affigi ostiis seu superliminaribus faciemus, quæ profes-
sum ipsum suo quasi sonoro præconio, & patenti iudicio
publicabunt: Ita quòd omnes & singuli, quos processus
ipse contingit, & contingere potest, nullam postea pos-
sint excusationem prætere, quòd ad eos talis proces-
sus non pervenerit, vel quòd ignoraverint eundem:
cùm non sit verisimile remanere quoad ipsos incogni-
tum vel occultum, quod tam patenter omnibus publi-
catur. Datum Avenione in domo Episcopali, pridie Cal-
lend. April. Anno primo.

DE VOTO, ET VOTI REDEM-

PTIONE.

TITULUS VI.

¶ *Votum per susceptionem sacri ordinis solemnizatum, licet im-*
pediat matrimonium sequens, non tamen procedens: etiamsi nondum
esset per carnis copulam consummatum. Et durante matrimonio,
etiam nondum consummato, nullus presumat accipere aliquem de
sacris ordinibus: quod si fecerit, dissolvo etiam matrimonio, nec
in illo ministrare, nec ad superiores ascendere poterit, nisi aliquam
de religionibus approbati ingrediatur, & ejus regulam expresse,
vel tacite profiteatur. Est autem talis conjugatus sic ordinatus
per diaconatum monendus, ut religionem ingrediatur, si matri-
monium nondum est consummatum: quod si renuerit, & uxor in-
stituerit, compellitur per excommunicationem ad matrimonii con-
summationem, hoc dicit. Et est casus notabilis, & qui satis efferti
non possit.

CAP. UN.

ANtiq̄ concertationi finem cupientes impo-
 nere, ac animarum periculis inde provenienti-
 bus salubriter providere, de fratum nostro-
 rum consilio præsentè declaramus edicto, quòd licet vo-
 tum solemnizatum per sacri susceptionem ordinis, quan-
 tum ad impediendum matrimonium contrahendum, ac
 ad dirimendum, si post contractum fuerit, secundum sta-
 tuta canonum sit efficax reputandum: ad dissolvendum
 tamen prius contractum, etiamsi per carnis copulam
 non fuerit consummatum, cum nec jure divino, nec
 per sacros reperiamus canones hoc statutum, invalidum
 esse censendum: auctoritate Apostolicâ districtius inhi-
 bentes, ne quispiam durante matrimonio, nondum eti-
 am consummato, aliquem de sacris ordinibus presumat
 suscipere, nisi prout sacris canonibus noverit convenire.
 Quòd si secus à quoquam forsitan attentatum fuerit, or-
 dinamus, quòd nec matrimonio soluto in sic suscepto or-
 dine ministrare, nec ad superiores ordines provchi, nec
 ad aliquod beneficium vel officium Ecclesiasticum valeat
 promoveri: Nisi aliquam de religionibus appro-
 batis (quarum professio ad castitatis custodiam, & abdi-
 cationem temporalium, & sui superioris obedientiam
 suos professores adstringat) ipsam canonicè contigerit in-
 gredi, ac ejus regulam expresse vel tacite profiteri: quo
 casu diaconatus super præmissis, & singulis præmissorum
 cum eo dispensare valeat, nisi sit aliud canonicum, quod
 obstat. Ad ingressum hujusmodi sic ordinatum, si
 matrimonium consummatum non fuerit, per dioecesana
 instantè moneri præcipimus, & induci: quod si
 forsitan renuerit adimplere, ipsum, si sponsa ejus instituerit,
 per censuram Ecclesiasticam compellendum decernimus
 contractum matrimonium consummare. Nulli, &c.
 nostrarum declarationis, inhibitionis, ordinationis, præ-
 cepti, & constitutionis infringere: Datum Avenion. Cal-
 lend. Decemb. Anno septimo.

DE RELIGIOSIS DOMIBUS.

TITULUS VII.

¶ *Secta & religio Fratru cellorum, sive Beguinarum, qui si dice-*
bant de tertio ordine beati Francisci, cassatur, quoniam inter ceteros
errores Ecclesiastica sacramenta despiciunt: Et sub pena excom-
municationis omnibus injungitur, ut nulli decetero talem ritum as-
sumant, & ne Episcopi ipsam concedere presumant. Vide cap. fin.
cod. tit. in antiq. & c. i. cod. tit. l. 6.

CAP. UNIC.

Sancta & Romana atque universalis Ecclesia, cui
 auctore Domino, licet immerito, præsidemus, sicut
 religiosa & pia vota benigno favore prosequitur,

^a De Beguinarum secta & erroribus, vide Guidonem Carme-
 litam in summa de heresibus, tit. de heresibus Beguinarum, & Ni-
 colaus Eymericus in directorio inquisitorum part. 2. q. 15.

sic supersticiosos conatus insolentium hominum a de-
 testatur, videlicet ne sub ovina pelle gregem Domini-
 cum truculentia lupi rapacis invadat, sub pietatis ima-
 gine virus heretica pravitate obrepit, & sub prætextu
 conversationis angelicæ incautis mentibus spiritus
 malignus illudat: cujus rei gratiâ facris canonibus est
 interdictum, ne aliquis novum ordinem aut religio-
 nem inveniat, vel habitum novæ religionis assumat:
 sed quicumque ad religionem venire voluerit, ingredia-
 tur unam de religionibus approbatis. Nonnulli tamen
 profanæ multitudinis viri, qui vulgari Fratricelli,
 seu fratres de paupere vita, Bizochi sive Beguini, vel
 aliis nominibus nuncupantur in partibus Italiæ, nec-
 non in insula Siciliensi, Comitatu Provincia Narbon. &
 Tholosanen. civitatibus, & dioecesibus, & Provinciis,
 aliisque diversis cismarinis & ultramarinis partibus,
 contra dictos canones habitum novæ religionis assu-
 mēre, congregationes & conventicula facere, & super-
 iores sibi ipsi eligere, quos ministros, seu custodes, vel
 gardianos, aut nominibus aliis appellant: plurimos ad
 eorum sectam recipere, & loca de novo construere, seu
 constructa recipere, in quibus habitant in communi,
 publicè mendicare (quasi eorum secta foret una de re-
 ligionibus per sedem Apostolicam approbatis) temeritate
 damnabili præsumperunt, & præsumunt etiam
 incessanter. Et ut ipsorum error, veritas, & impietas re-
 ligio reputetur, plurimi eorum regulam seu ordinem
 fratrum Minorum, quem sanctus Franciscus instituit,
 se profiteri ad literam conservare conungunt: quan-
 quam in obedientia generalis, vel provincialium mini-
 strorum ipsius ordinis non morentur: prætendentes se à
 sanctæ memoriæ Cœlestino Papa quinto prædecessore
 nostro hujus status seu vitæ privilegium habuisse: quod
 tamen etsi ostenderent, non valeret, cum bonæ memoriæ
 Bonifacius Papa octavus prædecessor noster, ex certis
 causis rationabilibus omnia ab ipso Cœlestino præde-
 cessore nostro concessa, quæ per ipsum Bonifacium non
 contingeret approbari, viribus penitus vacuaverit, dic-
 tumque vitæ privilegium non inveniat per eundem
 Bonifacium approbatum. Quidam autem eorum dic-
 tum habitum, & vivenditum à quibusdam Episcopis
 seu eorum superioribus, vel aliis Ecclesiarum Prælati-
 habuisse profiterentur, quos nec eis concedere licuit con-
 tra formam concilii generalis. Nonnulli etiam ex ipsis
 asserentes se esse de tertio ordine beati Francisci, poen-
 itentium vocato, prædictum statum & ritum eorum
 sub velamine talis nominis fatagunt palliare: cum tamen
 in regula ipsius tertii ordinis talis vivendi ritus nulla-
 tenus sit concessus. Et quia in errorum barathrum faci-
 liter ruunt, qui conceptus proprios patrum definitio-
 nibus anteponunt, ipsorum quàm plurimi (sicut fide
 dignâ relatione percepimus) à veritate catholica fidei
 deviantes Ecclesiastica sacramenta despiciunt, ac erro-
 res alios student multipliciter seminare. Cum itaque
 talium damnanda temeritas in ejusdem fidei detrimen-
 tum, fidelium scandalum, præfati Minorum & aliorum
 ordinum opprobrium, & etiam suarum & aliarum ani-
 marum perniciem redundare noscatur: sectam, ritum, &
 statum hujusmodi, non obstantibus præmissis eorum ex-
 cufationibus, quas frivolos reputamus, & quicquid per
 eos communiter vel divisim sub religionis, Conventus,
 collegii seu congregationis nomine vel colore atten-
 tatum extiit, vel existit, de fratum ipsorum consilio
 auctoritate Apostolicâ nullius fuisse & esse decernimus
 firmitatis: & quatenus de factis processerunt, de con-
 silio, & auctoritate præmissis revocamus omnino, ac
 perpetuè prohibitioni subjicimus, & ab Ecclesia Dei
 penitus abolemus. Eisdem personis & aliis quibuscunq;

^a Vide l. qui sub conditione, ff. de cond. inst. l. non est. s. di-
 vus. ff. de jurejur.

rentur: ipsi etenim turpium lucrorum se facibus immergentes, ambitiosis nexibus involuntur: Dei timorem damnabili cœcitate postponunt, & quasi ambulantes in tenebris non vitant excidia personarum. Nuper siquidem ad nostri Apostolatûs auditum multorum relatio fide digna perduxit, quod nonnulli nullam habentes auctoritatem juris, vel consuetudinem, seu privilegium faciendi, monetam falsam ostendunt & fabricant in regno Francia, & locis circumvicinis.

Alii verò monetam falsam sub vero signo charissimi in Christo filii nostri Caroli Regis Francorum & Navaræ illustris studiosè depravant, & ex hoc cadit à suo recto pondere. Quamplures etiam in locis circumvicinis, quibus de jure, aut consuetudine, seu privilegio jus competit fabricandi monetam, signum proprium monetæ regis monetæ suæ, quam fabricant, imprimere seu insculpere moluntur, ejusdem quantitatis & jaciditatis, literarum figuræ, quam habet monetæ regis, monetæ suæ, quam fabricant, quantum possunt similis, speciem & formam insculpunt, constituunt, & imponunt: & quamvis monetæ prædictæ eorum ad usurpatam similitudinem perducta deficiat à justo pondere argenti, & solito in regia monetæ, & more, & consuetudine observato: simplices tamen & populares personæ, non habentes inter monetas tantæ similitudinis peritiam discernendi, falluntur quotidie eâ occasione in usu monetarum, recipientes monetas falsè assimilatas pro veris. Sunt & alii, qui scienter falsas monetas extra regnum prædictum emunt, & post intra regnum ipsum eas portant, vendunt & expendunt. Nos igitur attendentes, quod iidem falsarii & fabricatores monetarum talium & emptores prædicti per hoc se dignos maledictione constituunt, eos, qui (ut præmittitur) præmissa moliri, aut fabricare, aut emere, vel portare ad regnum prædictum scienter præsumpserint, felicis record. Clementis Papæ quinti prædecessoris nostri vestigiis inharerentes, excommunicationis sententiâ innovamus: absolutione prædictorum nobis & successoribus nostris, præterquam in mortis articulo, reservatâ. Nulli, &c. nostræ innovationis infringere, &c. Datum Aven. Nonâs Jul. Ann. 6.

DE PRIVILEGIIS.

TITULUS XI.

CAP. UN.

Privilegia, si qua sint, quibus aliqui nobiles Campaniæ & Maritima dicebant se munitos circa bannitorum receptionem, hæc insinuo propter causas hic insertas revocat & annullat.

A nostri Apostolatûs pervenit auditum, quod nonnulli nobiles & communitates intra nostras Campaniæ, Maritimæque Provincias constituti, asserentes pro privilegio sedis Apostolicæ sibi fore concessum, quod de Provinciis ipsis per rectorem eorum qui est pro tempore, vel officiales curiæ rectoris ejusdem banniti, in terris, civitatibus, castris, & locis eorum morari liberè possint, nec in illis idem rector bannitos ipsos capere valeat: eosdem bannitos in dictis terris, civitatibus, castris, & locis, non absque derogatione sedis Apostolicæ manifesta recipiunt & recipient. Nos igitur, qui benevoli more patris in provinciarum ipsarum tranquillitatis & pacis commodis delectamur, super hoc (prout ad nostrum spectat officium) pro communi bono provinciarum ipsarum de congruo volentes remedia providere, privilegia supradicta, cumque tenoris existant, maximè cum ipsorum prætextu maleficia remaneant in eisdem Provinciis impu-

In mortis articulo nulla est casuum reservatio, atq; ideò omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt. Ita Conc. Trid. sess. 14. c. 7. de casuum reservatione.

nita, pandatur ausus excessibus, cultus lædatur justitiæ, dictique rectoris multipliciter impediatur officium, ac provinciarum ipsarum status, pacis fœdere violato, non absque grandi reipublicæ detrimento subverti possent scandalis, scissuris, exnunc auctoritate Apostolicâ ex certa scientia revocamus, annullamus, & etiam irritamus, ac nullam habere decernimus roboris firmitatem. Nulli, &c. nostræ revocationis & annulationis, cassationis, irritationis, & constitutionis infringere. Data Aven. 7. Idus Aug. Anno 6.

DE POENIS.

TITULUS XII.

CAP. UNIC.

Narratâ facinoribus hominum Marchia, qui suos rectores & officiales occidere soliti erant, post enumerationem 17. modorum offensæ, totidem penas exprimit, quas incurrunt, qui de cetero talis præsumunt: & propter patrum iniquitatem filios à quibusvis honoribus & beneficiis tanquam indignos repellit. Concor. cap. ad aures. & cap. in quibusdam. eod. tit. in antiq. & cap. felicis. eod. tit. lib. 6. junctâ Clem. si quis suadente diabolo. etiam in eod. tit.

Decum a crescente malitiâ videmus mundum in deteriora jugiter prolabi, sic hominum mentes assuetâ depravante nequitia, malis passim cumulum superaddi, ut & boni qui aliàs odirent virtutis amore delinquere, interdum cum perversis admitti, concurrere cum illis in illicitis habeant, & in apertâ malitiam proflire. Est enim compescenda malorum audacia, ut saltem pœnæ formidine retrahantur à noxiis, sicque boni sectando virtutem meliores effecti, non cogantur cum illis perire. Sanè vulgaris famæ notorium publicat, & longè lateque ipsa injuriosa transgressus evidentia manifestat, quod nonnulli de Marchia Anconitana, Provincia nobis & Romanæ Ecclesiæ subiecta, nendum olim temporibus diversorum prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum gressus fidelitatis egressi, declinaverunt ad infidelitatis reprobræ devium: sed in diebus non longè præteritis contra nos, & Ecclesiam eandem, & dilectum filium Amelium præpositum Bellimontis Capellanum nostrum, Provincia memoratæ rectorem cervicem rebellionis erigere præsumpserunt, & in quosdam officiales & familiares suos crudeliter favientes, post graves illatas injurias, & reprobos contumelias irrogatas eisdem, & post bona ipsorum violentâ prædatione subtracta, eos cruenta mortis supplicii in ore gladii tradiderunt: inter quos pars dicitur fuisse non modica, cui mens sanior inerat, & tanta temeritatis excessus non leviter displicebat, sed habuerunt, vel inviti furorâ confusæ multitudinis cedere, dum illius nequiverunt conatibus obviare. Nos igitur, ut mali pœnarum impossitionibus gravium terribi vereantur in antea in consimilibus erroris injuriam relabi, ac boni persistentes in sua fidelitate constanter, non habeant propter illorum claudicare perfidiam, remediis quibus possumus præcavere volentes, & animarum suarum salutem, dictaque Provincia pacifico statui paternis affectibus prospicere cupientes: de fratrum nostrorum consilio hæc in perpetuum valiturâ constitutione sancimus, ut quicumque de Provincia ipsa, vel aliunde in ea Provincia moram trahens, Clericus vel Laicus famæ suæ prodigus (ipsius Ecclesiæ calcatâ reverentiâ) in hoc sceleris genus irreperit, quod rectorem seu rectores, qui pro tempore regimini dictæ

Hic potes videre tractatum D. Boëris, de seditionis civibus. Et ego addo, quod isti hic expressi, quia rebellaverunt contra ipsum vicerectorem postum à Papa, contra quem committitur crimen læsæ majestatis, c. in primis, in fin. 2. q. 1. incidunt in illud crimen. Bart. in l. hostes. ff. de capt. & post. rev. Cynus in l. non convitit. q. 4. C. de injur. neg. est: quia facta fuerunt omnia in contemptum Papæ, possunt injuriam remittere. arg. not. ibi per Cynum. Font.

Provincia in spiritualibus & temporalibus auctoritate Apostolica præferunt, vel ipsorum aliquem, aut eorum, vel alicujus ipsorum vicarium, aut judicem, vel iudices, vel ipsius Provincia thesaurarium, aut locum tenentem, vel ipsius Provincia thesaurarium, aut locum tenentem, ejusdem (quod absit) occiderit, aut ad offendendum illum vel illos insecutus extiterit, ceperit, captivaverit, detinuerit, percussit, aut etiam vulneraverit, aut ipsorum aliquid, vel alias in locum, ubi moram traxerint, insultum fecerit, aut ipsum, vel ipsos obsederit, sive de suo regimine vel officio forsitan expulerit, vel fugaverit, vel socius fuerit facientis, aut illum vel illos bonis aliquibus spoliaverit, vel Provincia supradictæ alicujus civitatis, castri vel loci de Provincia ipsa populum, communitatem vel universitatem, aut aliquos ex eis, vel quosvis alios de Provincia ipsa directè vel indirectè, contra nos & præfatam Ecclesiam, seu rectores, officiales & locum tenentes prædictos, vel ipsorum, aliquem ad seditionem quomodolibet excitabit, ac rebellionem seu conspirationem per se, vel per alium, sive alios facere, vel procurare præsumpserit, vel ad ea, sive ipsorum aliquid dederit auxilium, consilium, vel favorem, directè vel indirectè, publicè vel occultè, cujuscunque conditionis, ordinis, dignitatis aut status Ecclesiastici vel mundani fuerit, etiam si Patriarchali vel Archiepiscopali, seu Episcopali, vel superiori præfulgeat dignitate, perpetuò sit infamis: ut nec ad testimonium vel alios actus legitimos admittatur. Sit intestabilis, ut nec testandi liberam habeat factionem, vel ad alicujus bona ex testamento, vel ab intestato vocetur. Nullus ei super quocunque negotio respondere, sed ipse aliis respondere teneatur. Nec quavis causâ ad audientiam perferantur illius. Nec valeant ejus sententiæ vel processus. Nullus ei in quacunque causa vel negotio patrocinium præstare præsumat. Nec ipse ad patrocinandum aliis admittatur. Instrumenta confecta per eum, si forte officium tabellionatus exerceat, nullam habeant firmitatem, sed potius cum auctore damnato demnentur. Dignitatibus, officiis, & beneficiis Ecclesiasticis, vel mundanis, quæ obtinet, quæcunque sint, & quocunque nomine censeantur, sit eo ipso privatus, ac inhabilis, & indignus ad ea, & quælibet alia in posterum obtinenda. Filii ejus ad nullos honores Ecclesiasticos, vel mundanos, ad nullas dignitates, vel beneficia Ecclesiastica, aut officia publica quomodolibet admittantur. Libertatibus & etiam immunitatibus realibus & personalibus, privilegiis & indulgentiis quibuscunque sub quacunque forma verborum ab Apostolica sede concessis, extunc penitus careant. Valli & homines à juramento fidelitatis, & alia quavis obligatione, quibus tenentur eidem, sint penitus absoluti. Feuda quoque, jura, honores, ac officia, & alia quæcunque bona immobilia, quæ in dicta Provincia Marchia, & alibi ubicunque à prædicta Romana obtinent Ecclesia, sint eo ipso penitus confiscata. Aliis vero feudis, juribus, honoribus, officiis, & bonis immobilibus, quæ à quibuscunque aliis tenent Ecclesiam, sint eo ipso privati: quæ sic ad eandem Ecclesiam liberè revertantur, quod de illis earum rectores pro sua voluntate disponant: mobilia verò bona ipsius concedimus fidelibus occupanda. Illud nihilominus adiciendum nostræ hujusmodi sanctioni, ut sic delinquens excommunicationis sententiæ: Universitas vero, seu communitas, quæ deliquerit in prædictis, ejusque territorium & districtus, interdicto Ecclesiastico subiaceat ipso facto: A qua quidem excommunicationis sententia nullus ab alio, quàm à Romano Pontifice possit absolutionis beneficium obtinere, nisi duntaxat in mortis articulo a constitutus. Per hoc autem non adimimus secularibus potestatibus

a Quia in mortis articulo nulla est casuum reservatio. vide Cav. Trid. sess. 14. c. 7. de casuum reservatione.

facultatem utendi legibus contra talem, quas adversus sic delinquentem catholici Principes ediderunt. Dignum etenim est, ut quos timor Dei à malo non revocat, peccatorum moles in eos exaggerata compescat. Nulli, &c. nostræ functionis, & sanctionis insuper, &c. Datum Avinion. 8. Cal. Septemb. Anno 3.

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIO-
nis, suspensionis & interdicti.
TITULUS XIII.

¶ *Taxatio gratiarum sedis Apostolicæ impetratarum, tam cum clausulis consuetæ, quam non consuetæ, hic continetur. Et quot litteras quotq; distictione linea completi debeat, declaratur: ad paupertatem respectus habetur. Contra transgressores pena suspensionis ab officio usq; ad sex menses, & quandoq; privationis imponitur: & ultra illam abbreviatoribus sententiam excommunicationis Papa comminatur.*

CAP. UNIC.

Cùm ad sacrosanctæ Rom. Ecclesiæ sinum, vel ad matris ubera, referta dulcedine, ac ad Romani Pont. Christi Vicarii successorisq; Petri clementiam, tanquam ad patris plenam providentia pietatem, orbis terrarum, & qui habitant in eo, gratiarum spe, & assidue conflant universi: indignum credimus nostris fore temporibus, ut quibus nos & Ecclesia ipsa exuberamus in gratis, deficiamus in donis: ne murmurandi inde præstetur occasio, unde gratitudine necessitas ad erant collaudandi: neve scriptura reddat onustum, quod liberalitas fecerat gratiosum. Qua de re circa litterarum nostrarum scripturas, registri quoque nostri, nec non abbreviatorum Rom. curia notas, illam in taxando volumus moderationem apponi, quæ personæ, quibus gratiæ hujusmodi conceduntur, se gratias ipsas ab Apostolica sede liberaliter sentiant consecutas: ac litterarum ipsarum scriptoribus, registri etiam nostri, notarumque abbreviatoribus antedictis, qui interdum in eis etiam multo labore defudant, de suo labore congruè satisfiat. Ad tollendos igitur excessus, difficultates, circuitus & anfractus, qui possent ex variis litterarum Apostolicarum taxationibus provenire, sancimus ut modus subscriptus in hujusmodi taxationibus observetur: videlicet quod litera gratiæ cum clausulis consuetis super canonice, & præbenda, & alio beneficio Ecclesiastico, cum cura vel sine cura, vacante vel vacaturo, etiam dignitas, officium, vel personatus existat, decem Turonen. grossis & non ultra taxetur: executio verò ejusdem 12. Turonen. grossis & non ultra taxetur: & idem in similibus literis beneficalibus gratiosis, puta super prioratu aliquo, administratione & hujusmodi, ac executoriis earundem servari debebit. Si verò eisdem literis gratiæ, & executoriis earundem (ut supra) aliqua clausula non communes, vel insolita apponantur circa taxationem clausulatum hujusmodi congruè poterit sic distingui: videlicet quod non habeatur consideratio in eisdem majoris vel minoris gratiæ ejus, quod conceditur, nec quod ipsius sint majores vel pauciores fructus, redditus & proventus, & ex hoc plus minusve taxetur, sed habeatur in taxando illa consideratio ad laborem, ut scilicet longior scriptura magis, & minus brevior astimetur: hoc tamen circa hujusmodi clausulas apponendas addito moderamine in taxando, ut si scriptura clausulæ apposita non faciat lineam, nec ipsa clausula literæ taxationem augmentet. Si verò per se, vel saltem aliis addita clausulis faciat lineam, in quarta parte Turonen. grossis taxetur: & sic pro qualibet linea hujusmodi ad-

a Vide Innoc. VIII. in regul. 66. ubi dicit, quod camera Apost. est mater pecuniarum. Vide eundem in regul. 46.

ditæ clausulæ in taxando quarta pars grossi. Turon. addatur, & si quid super fuerit, & minus lineæ, illud superfluum nec taxationem immutet. Lineam autem, quæ centum & quinquaginta literas, seu XXV. continet dictiones, intelligi volumus in hoc casu: & ut taxatio hujusmodi (dum exempla ponuntur) quodammodo procedat, inferat illâ clausulâ: Verum ne sub eo prætextu, &c. quæ quatuor continet lineas, uno Turon. grosso taxetur. Illa etiam clausula: Præbendam verò ad dignitatem, quæ cum acceptatione reservat, quæ quatuor & paulo plus continet lineas, uno Turon. grosso taxetur: & in similibus clausulis additis, secundum linearum numerum idem fiat. Eandem taxationem cum moderamine antedictâ, quoad præfatas literas in registro nostro servari volumus, cum fuerint registranda. Eandem etiam taxationem quoad præfatarum literarum notas, scilicet gratiæ cum antedicto numero Abbreviatoris observent. De executoriis verò hujusmodi gratiarum Abbreviatoris ipsi, etiam si clausulæ non communes vel insolitæ apponantur eisdem, duos tantum recipiant Turon. Hoc licet sic in taxatione prædictarum literarum observari velimus, in forma tamen pauperum deferri volumus paupertati, & nostram taxationem in illa, videlicet octo Turon. grossi. inviolabiliter observari: nam beatum fore virum, qui super pauperem & egenum intelligit, verbis prophetiis & edocemur. Circa taxationem autem literarum, quæ per audientiam transeunt, nihil ad præfens aliud duximus ordinandum, sed rationabilis modus observetur in illis, qui solitus est hactenus observari: maximè secundum taxationem literarum ipsarum, quæ in libro provinciali invenitur esse conscripta. In quarum taxationibus literarum ex causis rationabilibus sustinemus, ut Turonens. grossi. quamdiu scilicet Romana curia extiterit citra montes, Romanino succedat. Ceterum ubicunque de Turon. grossi. in taxationibus prælatis sit mentio, intelligi volumus, quamdiu curia fuerit citra montes. Si verò ultra montes, Romæ scilicet, vel in aliis locis, vel Italia partibus curia ipsa consistit, in taxationibus antedictis Romaninus pro Turonens. ponatur. Ad hæc prædictæ nostræ adjicimus sanctioni, ut si forsân (quod quandoque contingit) eveniat, videlicet quòd non culpâ, negligentia, vel defectu scriptoris, vel ex ignorantia cecitate, aut torpore desidia, vel ex occupatione, distractione, aut aliâ quavis occasione Abbreviatoris, qui notam, ex qua litera grossâ procedit, ineptè formaverat, eadem grossâ literis gratis fuerit rescribenda: hoc ipsi scriptori, vel illi, cujus litera hujusmodi fuerit rescribenda, non noceat, sed Abbreviatori debeat imputari, in tantum, ut eidem scriptori Abbreviator ipse satisfaciat integrè, juxta taxationem ejusdem grossâ literæ rescribenda. Ceterum ut prædicta, quæ à nobis pro utilitate publica sunt instituta salubriter, eò diligentiores sui observatores inventiant, quò transgressores ipsorum majori noverint se pœnâ percelli: statuimus, ut præfati omnes & singuli, tam literarum nostrarum, quàm registri nostri scriptores, quàm Abbreviatores notarum ipsarum (quibus etiam Abbreviatoribus specialiter ultra infra scriptas pœnas, quatenus prædictas taxationes observent, sub excommunicationis pœna mandamus) qui contra præmissa fecerint, plus scilicet præfatas nostras beneficia literas, vel notas ipsarum, vel earundem in dicto registro scripturas taxando, exigendo vel recipiendo pro ipsis, quàm superius sit taxatum: usque ad semestrem tempus officio, in quo sic deliquerint, sint eo ipso suspensi. Et si secundò deliquerint in eodem ipso factò eodem officio (quod quantum in ipsis fuerat, maculare conati sunt) perpetuò se privatos agnoscant. Nulli ergò liceat, &c. Datum Avēn. Idus Decemb. Pontificatus nostri Anno primo.

DE VERBORUM SIGNIFICATIONE.

TITULUS XIV.

CAP. I.

¶ Cum fratres Minores indumentis vilibus secundum eorum regulam debeant indui, de qua vilitate sit intelligendum, hoc relinquunt iudicio superiorum, precipiens sub pœna excommunicationis illis obediri, & reprehendens fratres, qui pro arbitrio suo habitus curtos, strictos, & novitatis plenos portabant, qui transgressores regula non dicuntur, si in hoc superioribus obsequuntur. Superiores etiam arbitrari poterunt, an habenda sint granaria & cellaria pro necessariis ad vitium colligendis. Tandem fratres ipsos hortatur ad obedientiam, quam dicit paupertati & castitati esse præferendam. h. d. & est valde notabilis. Concor. c. Exiit qui seminat. eod. tit. lib. 6. & Clem. Exiit de paradiso, eod. tit.

¶ Uorundam exigit cœca scrupulositas ambiguum, ac ipsorum quodammodo indocta scientia (ne dixerimus, quòd irreligiosa horum sit vana, & in hoc superstitiosa religio) ut dum suis mavult temerè sub conscientie velamento conceptibus, quàm prælatorum ordinis sui cum obedientie merito providè inherere sententiis, nos post prædecessorum nostrorum, & præsertim felicitis recordationis Nicolai quarti, ac piæ memoriæ Clement. V. Romanorum Pontificum super intellectu & observantia regulæ ordinis fratrum Minorum, declarationes salubriter editas, solidas quidem & claras, & lucidas multaque maturitate digestas, nostras Domino favente indubias ipsorum prædecessorum declarationibus declarationes adjungamus: sicque dies à diei eructet verbum, & nox nocti scientiam manifestet, ne perperam paucorum dicti ordinis fratrum (quod absit) inscitia, recta ipsarum declarationum verba convertens in devium, illaque suis eis profectò contraria accommodans sensibus, ingrata Deo, superioribus contumax, præfato ordini detrahens, odiosa confratribus, unionem scindens, si valeat, reddatur, ac grave in populo scandalum allatura, quin potius (ut nostra vehementer flagitat intentio) antedictis profugatis incommodis, hæc sancta Minorum fratrum religio, ad quam jamdudum (cum minor nos gradus haberet) dilectionis & devotionis fervor incanduit, nunc verò post susceptum à nobis Apostolicæ servitutis jugum, ad illius religionis gubernationem, protectionem, defensionemque interius exteriusque propitiam pastoralis curæ sollicitudo nos angit, paternæ cogit providentiæ debitum, ac internæ charitatis zelus accendit, quietâ pace gaudeat, sancto proficiat otio, in numero ac merito, quàm & plurimum augeatur, blandique in redeuntium filiorum suæ scilicet professionis ruat oscula, malet vitulum, eorumque liberis, & sedula corruat in amplexus: profectò cum ipsius religionis odor trahat, charitas attrahat, scientia lucidet, oratio mereatur, quæ in convalle lachrymarum, hujus scilicet mundi miseria, vel cordis contritione & humiliatione purissima ascensionem in corde suo disposuit, ut non solum in virtute de virtute proficiat, sed in eisdem virtutibus permanens, quasi quibusdam harum ad perfectionem tendentibus gradibus, de die in diem facta se melior ascendat in altius, terrena despiciat, ac cœlestia complectatur: sicque tandem divino numine collocata in patria, tantò Deum secundum hujus sanctæ ascensionis gradus cognoscat apertius, quantò nunc in hujus peregrinationis angustiis illos conscenderit altiores. Nam secundum David Prophetam eximium, dum sanctam Ecclesiam Deus suscipiet, in ejus gradibus

dignoscetur. Quapropter tantis incommodis tantisque ejusdem ordinis exitati periculis, ac ad illa salubribus & opportunis per ejusdem sedis providentiam circum- & opportunis per ejusdem summovenda remediis, nostrâ solispectam adhibendis summovenda remediis, nostrâ sollicitudinis studium convertentes ad Dei laudem, beati Francisci præconium, ejusque præfati ordinis pacem, consolationemque fidelium, necnon minùs cautis, minusque habentibus inobediendi vel evagandi occasione subducendam materiam, ad trepidandum ubi timor non aderat, scrupulosam caliginem detergendam, eosque suaviter deducendos, ut filios ad ipsius religionis gremium velut matris. Diligenti super his perquisitione & maturâ deliberatione præhabitis, de fratrum nostrorum consilio, infra scriptas declarationes, commissiones, ordinationes, & præcepta, quæ inferius inferuntur, duximus adiungenda. In primis cum dicatur in regula, quòd illi, qui promiserunt obedientiam, habeant unam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio, qui habere voluerint. Item quòd fratres omnes vestimentis vilibus induantur, & super prædictorum verborum sensu à præfatis prædecessoribus nostris Nicolao & Clemente declarationes (ut præmittitur) limpida emanarunt: distusque Clemens hujus vilitatis iudicium ministris, custodibus, seu gardianis ordinis prædicti duxerit committendum, eorum super hoc conscientias onerando: nec ob hoc in quibusdam ex fratribus antedicti ordinis, volentibus plus sapere quàm oportet sapere, novarum adinventiones ambiguitatum cessavere quamplurimam, vel non omnino non vetustarum explicatio questionum, tam videlicet super longitudine & latitudine, quàm grossitie & subtilitate, forma & figura vestimentorum ipsorum: quoniam adeò hujusmodi adinventiones & questiones propria excrevere licentiâ, ut ex eisdem fratribus aliqui habitus propterea curtos, strictos, inustatos & squalidos, novitate plenos, ac dissidii non ignaros, cum à communitate ordinis discreparent, assumerent, nec eos ad ministrorum, custodum, gardianorum eorundem mandatum requisiti deponerent, nec alios prout ejusdem ordinis communitas deserebat habitus, juxta eorundem ministrorum, custodum, & gardianorum arbitrium ducerent resumendos, dicentes in hoc eorundem Prælatorum suorum non parendum fore arbitrio: cum & suam sic despectum regularem & cruciformem assererent, cæterorum verò superfluum habitum irregularemque censerent: Nec huic eorum opinioni præfati Clementis declarationem sapius repetitam obesse. Nam licet ministris, custodibus & gardianis præfatis vestium vilitatis detur in illa iudicium, tamen inibi consequenter adiungitur: ita tamen, quòd vilitatem in vestibus servent: præsertim eum & in declaratione prædicti Nicolai dicatur, quòd semper in eisdem fratribus & eorum actibus paupertas sancta reluceat, prout ipsis ex eorum regula invenitur indicia: ac constitutionibus ejusdem ordinis generalibus caveatur (ut asserunt) quòd in omnibus, quæ ad habitum fratrum spectant, reluceat semper asperitas, vilitas, & paupertas: unde cum nec paupertatis, vel vilitatis oblata per ministros, custodes, & gardianos vestes existerent, nec ipsorum superiorum ordinis sui in deponendo vestes, quas gererent, nec in reassumendo, quas darent, sequi iudicium ullatenus tenebantur, generali ministro & cæteris fratribus, qui pro communitate ejusdem ordinis aderant suis rationibus (quas brevitate causâ omittimus): contrarium asserentibus ex adverso: prout hæc & alia hincinde coram nobis & eisdem fratribus nostris scripto lecta, verboque fieri proposita, ac etiam coram aliquibus ex fratribus nostris

prædictis super hoc deputatis à nobis, præsertim per aliquos ex fratribus dicti ordinis, qui in prædictis communitatibus adverbantur eisdem, fuerunt pluries repetita. Quocirca nos seriosius rationibus prædictis auditis & aliis, illisque plenius intellectis, volentes perpetuum præfato finem dare negotio, de prædictorum fratrum nostrorum consilio declaramus & dicimus, quòd cum (sicut prætangitur) dicatur in regula, quòd fratres omnes vestimentis vilibus induantur, & cum vilitatem hujusmodi vestium, tam habitus, quam interiorum tunicarum, illam præfatus Clemens intelligi debere decreverit, quæ secundum consuetudinem vel conditionem patris debeat, quantum ad colorem panni & pretium, vilitas merito reputari, atque consequenter hujus vilitatis iudicium ministris, custodibus, seu gardianis prædictis (ipsorum super hoc conscientias onerando) duxerit committendum, prout in ejusdem Clementis literis super hoc confectis plenius continetur: in eorundem ministrorum, custodum, seu gardianorum eodem modo iudicio est relictum. Nosque nihilominus præfatorum ministrorum, custodum & gardianorum iudicio præsentium auctoritate committimus, determinare videlicet, arbitrari atque præcipere, ejus longitudinis & latitudinis, grossitie & subtilitatis, formæ sive figuræ, atque similitudinis accidentium esse debeant habitus, ipsorumque caputia, quàm interiores tunicæ, quibus fratres omnes Minores dicti ordinis induantur, ac insuper cujus quantæque vilitatis indui eos ipsis vestimentis oporteat, & an in vestimentis hujusmodi secundum regulam & declarationes eorundem prædecessorum nostrorum, & præfatis ordinis constitutiones, reluceat asperitas, vilitas, & paupertas: utrumne quantum ad colorem, vilitatem, paupertatem quoque, ac cætera à accidentia prædicta fratres vestimentis induantur, ut debent: super quibus eorundem ministrorum, custodum, & gardianorum conscientias oneramus: Statuentes & districtè præcipiendo mandantes, quòd in prædictis & similibus eorum arbitrium, determinationem sive iudicium, generalis quidem in totius ordinis, provincialium verò in provincialium ministrorum ac custodum, & gardianorum administrationibus, custodiis ac gardianis, sive consimilibus ordinis memorati commissis eisdem fratres omnes & singuli sequi omnimodè, illisque parere per omnia teneantur. Ac insuper quòd illorum sequendo arbitrium, determinationem sive iudicium, illisque parendo, nec sint, nec dici possint vel debeant, nec ipsi seipso autem suæ regulæ vel constitutionum sui ordinis transgressores, maxime cum nec expressè vel determinatè in prædicta fratrum Minorum dicatur regula vel declarationibus antedictis, quantæ longitudinis, quantæ latitudinis, quantæ grossitie vel subtilitatis, qualis formæ, qualisve figuræ hujusmodi debeant esse vestes, sicut nec qualis quantæque vilitatis eas esse oporteat, exprimitur in eadem: siquæ quodammodo eadem urgente necessitate, acquirat non impari, vero sensu, veroque id regula suadentibus intellectu, ejusdem Clementis inherentes vestigiis, præfatorum ministrorum, custodum, & gardianorum in prædictis, horumque similibus fore iudicium, declarare compellimur, illaque eis (ut prædicitur) committere invitamur. Non enim particularium omnium certæ potest dari scientia, neque eorum (cum infinita sint) contingit fieri disciplinam, non ars, non regula circumstantias singulas, accidentiaque cuncta complectitur: ha-

a Vide l. si vero §. de viro, in 7. fallentia ff. sol. mat. & l. 2. C. de nexal. ad. Bart. in l. omnes. §. 7. principali ff. de iust. & iur. pavor. e. solita. c. coll. de majoritate & obed. Font.

a Vide hic que ego notavi in e. statutum, in §. assestorem, super gl. relinquit, de refer. l. 9. Font. b Nota hic expressum, quod cuius competit cognoscere de principali, competit etiam cognoscere de illis, que consequenter accedunt. vide gloss. fm. inf. eod. in extravag. ad consistorium. Font.

hent in illis minoribus majoribus obsequi, illisque intendere, non in certis solum, verum etiam in dubiis: & in certis præstant artibus, quibus obediant, præstant regulis singulis, quibus obtemperent disciplinis, ut illarum finis egregius debitis obsequentiis ministris sublequatur. Sic iudicans cuncta rimatur & discutit, leges casibus applicat, canonum decreta fecerunt: sic morbis aggravatos Medicum, sic virtus confans in medio, sapientem prudentemque deposcit: ne si quisque regatur, ut appetit, confectum corruat, ut non quarit, neque taliter conventibus non ordo, sed horror inhabitet: adsit (quod absit) discordia: religans religio relegetur: sententia namque variantur, ut capita, & crescit in stolidis opinionibus phantasia. Eodem modo, eisdemque quodammodo rationibus invitati, cum præfatorum ministrorum, vel custodum sub certa forma, simul scilicet & separatim in suis administrationibus & custodiis, cum a gardiani & duorum de Conventu loci discretorum Sacerdotum & antiquorum in ordine fratrum consilio & assensu, præfatus Clemens iudicio duxerit relinquendum, an sit multum credibile ex jam expertis, quod fratres ipsi absque granariis & cellariis non possint vitæ necessaria invenire: quo casu granaria & cellaria, congregationes & conservaciones hujusmodi eis ipse concessit, prout in prædictis ejusdem Clementis literis plenius continetur. Nos de prædictorum fratrum nostrorum consilio eorundem ministrorum & custodum sub eadem forma iudicio præsentium auctoritate committimus, determinare videlicet, arbitrari atque præcipere eo casu qualiter, ubi, & quando, & quoties granum, panem & vinum pro vitæ fratrum necessariis, fratres ipsi quarere debeant, conservare sive reponere, etiam si reponenda sint in prædictis granariis & cellariis conservanda: Statuentes & districte præcipiendo mandantes, quod in prædictis & his similibus eorundem arbitrium, determinationem sive iudicium generalis quidem in totius, provincialium verò in provincialiarum, ministrorum ac custodum simul & separatim administrationibus & custodiis ordinis memorati committimus eisdem, cum gardiani tamen (ut supra prædicitur) & duorum de Conventu loci discretorum Sacerdotum & antiquorum in ordine fratrum consilio & assensu, fratres omnes & singuli obsequi omnimode, illisque parere per omnia teneantur: Ac insuper quod illorum sequendo arbitrium, determinationem sive iudicium, illisque parendo, nec dici possint vel debeant, neque ipsi se ipsos autem iuræ regulæ vel constitutionum sui ordinis transgressores. Ideoque omnes & singulos fratres antedicti ordinis Minorum, qui strictos, curtos & difformes habiunt ab ipsius generalis ministri, & aliorum de dicta communitate habitu coram nobis & fratribus nostris, & aliis in Romana curia detulerunt, vel deserunt, monemus & hortamur in Domino, eis nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ & sub excommunicationis pœna per Apostolica scripta mandantes, quatenus ad mandatum ipsius generalis deponant, quos deserunt habitus, & aliis juxta eisdem generalis arbitrium, determinationem sive iudicium (ut supra prædicitur) induantur: Ipsique generali in omnibus istis & aliis, & per omnia secundum beati Francisci regulam & prædictas prædecessorum nostrorum declarationes, concessionem, & commissionem, in ipsis declarationibus comprehensas, & nostras contentas in præsentibus, humiliter obediant, pareant & intendant: non obstantibus quibuscunque privilegiis, indulgentiis, literis, libertatibus, immunitatibus, vel exemptionibus, eis, vel alicui ipsorum a præfato Clemente

concessis, vel appellationibus ab eis vel ipsorum aliquo ad sedem Apost. interfectis, quæ (in quantum possent derogare præsentibus) viribus vacuumus. Religio namque perimitur, si à meritoria subditi obedientia subtrahatur: magna quidem paupertas, sed major integritas, bonum est obedientia maximum, si custodiatur illa fasa: nam prima rebus, secunda carni, tertia verò menti dominatur & animo, quos velut effranes & liberos ditioni alterius, humilis iugo propriæ voluntatis adstringit. Ad hanc itaque fratres prædicti non inviti, sed sponte redeant, hanc velint & appetant, hanc magnis desideriis concupiscant, illudque votis Cantorum a ingeminent. Osculetur me osculo oris sui, charitatis utique & dilectionis, religionis hujus obedientia sancta purificans: nam meliora sunt ubera tua, præceptorum siquidem & consiliorum quædam nutrientia pocula, vino, unguentis optimis, scilicet bonæ famæ fragrantia suavitate odorem. Nec formident hi ad obedientiam ordinis Deo auctore, dum redeunt: nam Prælatos suos (ut firmiter speramus, eisque injungimus) sibi benignos & mites invenient, cæteros dulces atque palpabiles, cum sint & esse debeant omnes & singuli fratres in Christo, & clamitent: Quis mihi det te fratrem meum, communi scilicet patre beato Francisco congenitum, fugentem ubera matris meæ, religionis utique & professionis ejus velut matris contemplationis & electionis suavitate & dulcia pocula, ut inveniam te foris ab ejusdem observantiis quodammodo disparem, & deosculer blandè, videlicet intra charitatis viscera te complexus: & jam me, imò & te, nemo despiciat, profecto quos foris positos multi, ac si divisos & desides fortasse despexerant, intus, putà intra dilectionis internæ præcordia & conformis observantiæ claustra repositos, jam nemo despiciat, sed suscipientes eosdem dulcedine quisque dignè laudibus efferet, & susceptos. Nulli ergo, &c.

CAP. II.

¶ *Præmissis qualiter glossantes decretalem, Exiit qui seminat, eod. tit. lib. 6. excommunicationem ipso facto non obstantibus quibuscunque, privilegiis incurrunt, illam excommunicationem usque ad sedem Apostol. beneplacitum suspendit: & per istam suspensionem contra fratres & monachos obloquens non intendit tribuere occasionem.*

Quia nonnunquam, quod conjectura profuturum credidit, subsequens experientia nocivum ostendit, non debet reprehensibile iudicari, si canonum conditor, canones à se vel suis prædecessoribus editos, vel aliqua in eisdem contenta canonicis revocare, modificare vel suspendere studeat, si ea obesse potius viderit, quàm prodesse. Sanè dudum felix record. Nicolaus Papa quartus prædecessor noster, quandam constitutionem declarativam, quæ incipit, Exiit. super regula dilectorum filiorum fratrum ordinis Minorum, quam beatus Franciscus almus confessor instituit, promulgavit, sub certis pœnis arctius interdicens, ne concordantiæ, contrarietates, seu adversæ vel diversæ opiniones ab ipsius constitutionis lectoribus seu expostoribus aliquatenus inducantur, nec super constitutione glossæ fiant ab aliquibus, nisi forsàn, per quas verbum, vel sensus ipsius, vel ipsa constitutio quasi grammaticaliter & ad literam exponatur, nec intellectus ipsius per legentem distorqueatur ad aliud, quàm constitutionis ejusdem litera ipsa sonat: glossantes autem in scriptis constitutionem eandem aliter, quàm superius est expressum, facientes quoque commenta, scripturas seu libros, & ex certa scientia & deliberatione determinantes in scholis, seu prædicantes contra contenta in constitutione prædicta, vel aliqua seu aliquod prædictorum (non obstantibus aliquibus privilegiis seu

a Vide Bart. in l. 1. §. ff. plures. ff. de instit. Joan. And. & post eum Alber. in re. nullus ex consil. de reg. jur. lib. 6. de materia hujus text. est gl. postea in Clem. exiit. §. rursus.

a Cant. 1. *b* Vide qua notavi in cap. alva nator. de susp. excomm. l. 6. Font.

indulgentiis aut literis Apostolicis, quibuscunque personis, dignitatibus, ordinibus, aut locis religiosis vel secularibus generaliter vel singulariter sub quacunque forma vel expressione verborum concessis: quæ noluit aliis quibus in prædictis quomodolibet suffragari) ipso facto excommunicationis sententiæ voluit subiacere. Nos autem attendentes, quod argumentis frequenter & collationibus latens veritas aperitur, quæ, quodque sub eadem littera sæpe late multiplex intellectus, nec non esse difficile, volentibus constitutionem prædictam perfectè legere ac intelligere, pœnas adjectas in constitutione huiusmodi devitare: viam veritatis aperire volentes, & periculis, quæ ex prædictis possent litteratæ personæ præcipuè scholasticæ incurrere, salubriter obviare, præsertim cum de novo suborta sint aliqua dubia, circa quæ posset periclitari veritas, & erroribus via pandi, nisi liceret conferre super contentis in constitutione huiusmodi & disputare: prohibitiones & pœnas prædictas tam latas, quam comminatas, & earum effectus, in fratrum nostrorum ac multorum Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Prælatorum, nec non multorum professorum utriusque juris, & multorum sacre Theologiæ magistrorum presentia, dum consistorium teneremus, auctoritate Apostolicæ duximus usque ad sedis Apostolicæ beneplacitum suspendendas. Per suspensionem autem huiusmodi nequaquam licentiam cuiquam intendimus impertiri, quod contra fratrum regulam prædictorum dogmatizare, scribere seu determinare, prædicare seu præve loqui liceat publicè vel occultè: quinimò hac omnibus & singulis auctoritate prædicta districtius inhibemus. Ne autem in posterum præmissarum prohibitionum & pœnarum suspensio in dubium revocari valeat, aut alicui propter defectum probationis impingi, quod velut transgressor prohibitionum ipsarum in pœnam seu pœnas incidit antedictas: Nos volentes super hoc de opportuno remedio providere, chartas seu membranas suspensionem continentes eandem, appendi seu affigi in majoris Ecclesiæ Avenion. ostiis, seu superliminariis faciemus, quæ suspensionem prædictam suo quasi sônoro præconiò & patenti iudicio publicabunt. Dat. Aven. 7. Cal. April. Anno 6.

CAP. III.

¶ Dominium rerum, quæ pervenebant ad fratres Minores, retentum ab Ecclesia Romana, simplicis usu facti fratribus ipsis reservato in ea. exiit qui seminatur. eod. tit. lib. 6. summus pontifex refutat: multiplici ratione probans eos non posse habere in re aliqua simplicem usum facti: Et statuit quod de cætero nullum jus nullumq; dominium habeat Ecclesia Romana in huiusmodi rebus, quæ in posterum conferentur vel offerentur ipsis fratribus. Hac extravagans est nullum iuridicæ, & subtilis in plerisque locis, præsertim ubi probat usum simplicem non posse consisti in rebus usu consumptibilibus.

AD conditorem canonum non est dubium pertinere, cum statuta à se vel prædecessoribus suis edita obesse percipit potius, quam prodesse, ne ulterius obesse valeant, providere. Dudum siquidem felix record. Nicolaus quartus prædecessor noster, attentè prospiciens in almi confessoris beati videlicet Francisci regulam contineri, quod nihil sibi approprient, neq; domum, neque locum, neque rem aliquam aliam sui ordinis professores, ac considerans diligenter, quod per pix recordationis Gregorii Papæ IX. & nonnullos alios prædecessores eiusdem fuerat declaratum, hoc debere servari, tam in speciali, quam in communi: necnon & consideranter attendens, nonnullos fratribus ipsis de-

a De utilitate disputationis omnino vide sylvam nuptialem
Damm de Nevizan in princ. Font.

trahere, impingentes eidem, quod regulam & declarationes huiusmodi non observabant, pieque considerans ora contra præmissos fratres oblatrantium claudere, ac professorum ipsorum conscientias providere, inter alia ordinavit & sanxit, quomnium utensilium & librorum, rerumque mobilium, & præsentium, & etiam futurorum, Ecclesiarum quoque & oratoriarum ac cœmætoriorum tam præsentium, quam etiam futurorum, necnon & aliarum emptarum, & elemosynis divinis oblatarum seu concessarum dictis fratribus (in quibus tamen offerentes seu concedentes ipsa nihil in ipsis sibi ducerent reservandum) proprietatem & dominium plenè ac liberè ad se & Romanam Ecclesiam pertinere, ipsa in se recipiens ac antedictam Ecclesiam, simplicis usi facti duntaxat in rebus & bonis huiusmodi reservato fratribus antedictis. Et quia nonnunquam libros, & alia mobilia supradicta vendi expediret, seu etiam commutari, fratribus ipsis in eadem ordinatione concessit, ut res ipsas cum rebus aliis, quarum usum habere licet ipsis fratribus (dummodo generalis, & provincialium ministrorum conjunctim vel divisim auctoritas intercederet) possent liberè commutare. Sed & quia fratribus ipsis pecuniam per se vel per alium recipere ipsorum regula districtius interdicit, voluit & concessit, quod si vendi contingeret res mobiles antedictas pretio æstimato, quod huiusmodi pretium per procuratorem deberet recipi, præfata fede, vel Cardinali gubernatore eiusdem ordinis deputandum, per procuratorem eundem in rem licitam, cuius usus esset permissus eiusdem ordinis fratribus, expendendum: hoc adjecto, quod possent de vilibus rebus mobilibus, vel parum valentibus fratres ipsi pietatis seu devotionis intuitu, vel pro alia honesta causa, & rationabili (obtentâ tamen super hoc superiorum suorum licentiâ) intra vel extra dictum ordinem ordinare. Quoniam autem piâ consideratione motus prædecessor noster ordinavit, supradicta illa dicto ordini existimans profutura: ipsa tamen attentè modo utendi fratrum ipsorum ac dictæ Ecclesiæ subsecutâ patientiâ circa ipsum non profuisse, sed potius tam ipsis fratribus, quam multis aliis obtuisse, subsequens magistra rerum experientia noscitur declarasse. Ipsi quidem fratrum quantum ad statum perfectionis nequaquam profuit reservatio domini supradicta: cum enim perfectio vitæ Christianæ principaliter, & essentialiter in charitate consistat, quæ ab Apostolo perfectionis vinculum dicitur, & quæ unit seu jungit aliquoties in via hominum suo fini: ad quam per contemptum bonorum temporalium, & ipsorum expropriationem via disponitur, per hoc præcipue, quod sollicitudo, quam temporalia in acquirendo, conservando, & dispensando exigunt, quæ plerumque ab actu charitatis retrahit, amputetur: restat quod si sollicitudo eadem post expropriationem huiusmodi quæ ante ipsam inerat, perseveret, ad perfectionem huiusmodi talis expropriatio valeat nihil conferre: constat autem, quod post ordinationem prædictam non fuerunt in acquirendis ac conservandis bonis prædictis in iudicio & extra minus solliciti, quam ante illam fuerant fratres ipsi, quoniam sunt religiosi mendicantes alii, habentes aliqua in communi. Adhuc nec utique profuit dictis fratribus ordinatio supradicta, quantum ad hoc, quod propter carentiam talis proprii se pauperiores dicere valeant, quam si res ipsas cum illo (quo carere se dicunt) dominio obrinerent. Licet etiam prædecessor noster prædictis dominium earum rerum, quæ ipsis fratribus offerri seu conferri, aut aliis obvenire contigerit, quarum tamen usum facti duntaxat habere licet ordini, vel fratribus antedictis (usu facti simpliciter prædictis fratribus reservato) in se Romanamq; Ecclesiam recipiendum duxerit, ac liberè pertinere decreverit, ut superius est expressum: attentè tamen ipsorum fratrum utendi modo, & ejus effectu, ac pertinen-

tiendi circa modum ipsius Romanae Ecclesiae subsecuta, non ipse usus fratrum dici debet, sed potius Romanae Ecclesiae dominium esse simplex. Quis enim simplicem usufructum dicere poterit, cui rem usufructuam licet permutare, vendere ac donare? proculdubio hanc naturam repugnare noscuntur, nec ad usufructum pertinere, quae tamen de rebus mobilibus antedictis faciunt fratres ipsi. Quod autem dominium Romanae Ecclesiae reservatum simplex censeri debeat, ex hoc patet, quod ex illo nullum eidem Ecclesiae temporale obvenit haecenus commodum, nec speratur, quod obvenire debeat in futurum, cum nec intentio reservantis, nec fratrum ipsorum fuerit, quod ad quemcunque alium, quam ad fratres dictarum rerum perveniret compendium: quod proculdubio modus utendi fratrum ipsorum, & Romanae Ecclesiae subsecuta patientia evidenter declarat. Et quod talis intentio fuerit ordinantis, & ex hoc patet, quod illarum rerum sibi, & Ecclesiae Romanae dominium duntaxat retinuit, quarum usum facti liceret habere ordini, vel fratribus antedictis: talis autem domini carentia rei in praesenti, ac spe in futurum omnimodo denudari, quoad paupertatem temporalem, quam altiore (praeter mendicantibus aliis in communi habentibus) sibi vendicant dicti fratres, pauperiorem non efficit non habentem. Quod autem a quoad res, quae usu consumuntur, non sint censendi usufructu fratres ipsi, ex sequentibus liquet satis: dicere siquidem, quod in talibus rebus usus juris vel facti separatus a proprietate rei seu dominio possit constitui, repugnat iuri, & obviat rationi, nec praedecessoris nostri praedicta fuisse videtur intentio, Romanae Ecclesiae talium bonorum dominium reservare. Quis enim sanae mentis credere poterit, quod intentio fuerit tanti patris, utinus ovi, seu casei, aut frusti panis, & aliorum usu consumptibilium, quae saepe fratribus ipsis ad consumendum vestigio conferuntur, dominium Romanae Ecclesiae, & usum fratribus retinere? profecto probabile non videtur, praesertim cum illorum bonorum duntaxat dominium praefata Ecclesiae reservaverit, quorum simplex usus facti pertinere potest ad fratres dicti ordinis, quod nequaquam potest in rebus usu consumptibilibus reperiri, in quibus nec jus utendi, nec usus facti, separata a rei proprietate seu dominio possunt constitui vel haberi. Et quod de talibus rebus non intellexerit, evidenter ostendit, dum respondet legi, dicenti, non posse usufructum a dominio perpetuo separari, ne dominium dominis, semper abcedente usu, inutile redderetur: quae quidem lex de rebus illis intelligitur, quarum penes unum usus rei, & penes alium dominium possit (licet inutile) remanere, quod nequaquam in rebus usu consumptibilibus potest esse, cum in illis per usum vel ab usum usufructu substantia talis rei esse desinat, & per consequens proprietates etiam inutilis non subsistat. Cum enim usufructus, prout est in re constitutus, qui servitus dicitur personalis, & pro quo reales competunt actiones, nihil sit aliud, quam jus utendi, nec usus, qui etiam personalis est servitus, sit aliud, quam jus tantum utendi rebus alienis salva rei substantia, id est, jus percipiendi fructus, & utilitatem aliam in totum, vel pro parte suo nomine, qui possunt ex re, in qua usufructus seu usus constituitur provenire, propter quod proprietates reputatur inutilis, a qua perpetuo abscedit usufructus, seu usus constitutus rebus, ex quibus ipsis substantibus usufructuario seu usufructuario nulla possit utilitas provenire: patet quod ad hoc, quod talis usufructus, vel usus in re aliqua constitui valeat, requiritur, quod ex re illa possint fructus, vel utilitas (salva ipsius rei substantia) ad usufructarium vel usufructarium pervenire. Quod si nulla

ad ipsos possit ex re ipsa utilitas (salva rei substantia) pervenire, quales res constat esse usu consumptibiles, nequaquam possit in rebus ipsis cuiquam usufructus vel usus constitui, vel a quoquam haberi. Adhuc nec jus utendi, quod nec est jus in re, nec servitus personalis, sed mere jus personale, pro quo reales actiones non competunt, in rebus talibus, vel rebus ipsis utendi potest constitui vel haberi, cum & jus tale exigat, quod ex re ipsa, quae ad utendum conceditur, tali modo ad usufructarium pervenire possit utilitas aliqua, ac cum usu permanere usufructarii, substantia salva rei, quod nequaquam potest (sicut ad sensum potest percipi) in rebus usu consumptibilibus reperiri. Rursus nec simplex usus, qui nec est servitus, nec pro illo competit jus utendi, in talibus rebus potest constitui vel haberi: cum enim uti re aliqua, nihil sit aliud proprie, quam fructus rei sive utilitatem aliam in solidum vel pro parte recipere, qui ex ea possunt (salva rei substantia) provenire; restat quod re illa uti quis nequeat, ex qua (ejus salva substantia) nulla sibi provenire potest utilitas, quales res usu consumptibiles esse constat. Ex quibus patet, quod nec usus, qui est servitus personalis, nec jus utendi, quod non est servitus, sed mere jus personale, nec actus ipse utendi sine iure aliquo possunt in rebus usu consumptibilibus constitui vel haberi, cum quodlibet praemissorum exigat, quod ex re ipsa (salva rei substantia) possit habenti jus utendi, seu utenti ex re ipsa utilitas aliqua provenire, quod utique in rebus nequit usu consumptibilibus reperiri. Nec obviat praedictis, quod idem praedecessor. nost. in ordinatione praedicta etiam illorum, quae ad vitam sustentationem pertinent, sibi & Romanae Ecclesiae dominium reservavit: hoc enim de rebus illis duntaxat debet intelligi, quae usu non sunt consumptibiles, sine quibus humana vita non est sustentabilis, quae utique non sunt pauca. Licet autem in rebus usu consumptibilibus nec jus utendi, nec ipsum uti possit constitui vel haberi, ipsis tamen poterit jus abuti. Abuti autem (dum tractatur de rebus usu consumptibilibus) pro rei consumptione sumitur, quod ei opponitur, quod est uti. Uti quidem praesupponit, quod cum usu, salva rei substantia, maneat, sed abuti exigat, quod cum actu hujusmodi rei substantia consumatur: cum abuti nihil aliud, quam contra naturam usus uti in hac materia proprie possit dici. Licet autem quis re usibili absque iure utendi aliquo uti possit, ipsum tamen uti etiam in re tali absque iure utendi, separato a dominio vel conjuncto, nec ab aliquo potest constitui, nec a quoquam haberi. Et quod talis usus constitui nequeat, ex hoc patet, quod dare vel constituere quod suum non est, nec ad se pertinet, nemo potest: licet interdum illud dare possit aliter, quam sit suum. Actus autem ipse utendi ad utentem pertinet, in quantum quis suorum actuum per liberum arbitrium & voluntatem Dominus dicitur, cum per hoc illos non exercere valeat, vel etiam exercere: non autem actus ipse utendi ad eum pertinet, qui concedit alii, quod in re sua actum illum valeat exercere: quod utique nihil est aliud, quam quod actum suum ad rem concedentis ad actum suum utens valeat applicare. Sicut qui equum suum alicui commodat, non actum equitanti concedit commodatario, sed quod actum illum in equo suo valeat exercere: quod non est utique actum utendi simplicem concedere sine iure, cum haec concedere nihil sit aliud, quam concedere jus utendi: quod quidem jus utendi separatum a proprietate seu dominio in rebus, quae usu consumuntur, nequit constitui: ut patet manifestius ex praedictis. Praeterea quod simplex usus, id est, sine iure utendi a proprietate seu dominio separatus, etiam in re usibili haberi nequeat, sic probatur: Si enim possit haberi usus talis, aut ante actum ipsum, aut in ipso actu, aut post completum actum hujusmodi haberetur. Quod autem hoc nequeat fieri, ex hoc patet: quod

^a Vide gloss. postam in Clem. exiv. §. proinde. ver. solutio videtur dicendum.

non est, nequaquam haberi potest: pater autem quod actus ipse, antequam exerceatur, aut etiam dum exerceatur, aut postquam perfectus est, in rerum natura non est, ex quo sequitur, quod haberi minimè potest: licet enim & ante actum ipsum quis facultatem illam habeat exercendi, per hoc tamen actus ipse in rerum natura, nisi in potentia, non existit: cum autem actus est in fieri, nec adhuc quod ipse actus in rerum natura sit, potest dici, licet pro eo quod sit in fieri, dici possit: quod enim de actu, qui est in fieri, præterit, vel futurum est, jam non est in rerum natura, sed in memoria vel apprehensione tantum est: quare, nisi prout in memoria vel apprehensione tantum est, haberi nequaquam potest. Quod autem in præfenti sit, momentaneum vel instantaneum est, quod utique magis intellectu quàm sensu percipi potest: unde nec potest haberi pro tunc, nisi pro momento illo seu instanti, in quo cum sit, potest dici actum post actum completum: licet si ex facto ipso producta res aliqua fuerit, res ipsa aliqua facta haberi valeat, factum tamen ipsum, quod jam transit, nisi in memoria (prout supra dictum est) non habetur. Præterea si simplex usus absque jure utendi haberi possit ab aliquo, constat, quod non justus effectus actus utendi hujusmodi reputandus: cum ille usus fuerit, cui jus non competeat utendi: talis autem usus non justus ad perfectionis statum nequaquam pertinet, nec perfectioni aliquid adjicit, sed sibi repugnare potius ac detrahere noscitur manifestè. Quod autem usum non justum conditor canonis fratribus ipsis intellexerit reservare, nequaquam debet aliquis sapiens asfirmare: imò quod de justo intellexerit, ex eo potest evidentius apparere, quod in eadem ordinatione curavit adjicere, quod illarum rerum duntaxat in se & Ecclesiam Romanam recipiebat dominium, quarum usum facti liceret habere fratribus seu ordini antedictis, subjungens nihilominus, quod non rerum omnium usum habere debeant fratres ipsi: quantum autem ad usum facti simplicem absque omni jure utendi attinet, nulla rerum quoad fratres differentia est censenda: sic enim uti de facto possunt prohibitis, ut permissis: quare præmissa rerum distinctio ad illum usum facti potius est referenda, pro quo ipsis competit fratribus jus utendi: quarundam enim rerum usum fratribus ipsis prohibitus noscitur, & quarundam permissus: ex quo sequitur, quod usus facti, de quo ordinatione loquitur, de tali intelligi debeat, qui justus sit, id est, pro quo competat jus utendi: & hoc conditor ipse canonis exprimit evidenter, cum in eadem ordinatione adjecerit, quod moderatus usus in expressis prius rebus ipsis fratribus est concessus. Præterea si in rebus consumptibilibus possit usus constitui vel haberi, nequaquam simplex, nec à rei substantia, proprietate, seu dominio separatus usus hujusmodi posset dici, cum pertalem usum, id est, utendi actum, & in ipso actu, & cum ipso actu res consumatur hujusmodi, ac in ipsis rei exerceatur substantia, nec sine rei ipsius consumptione esse valeat usus talis: ex quo patet, quod usus talis nec simplex, nec separatus à dominio potest dici. Rursus a nedom fratribus ipsis ordinatio prædicta non profuit, sed etiam occasionaliter honori sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ non leviter detrahit & detrahit. Nunquid non præfata Ecclesiæ derogatur honori, si ipsam oporteat nunc in foro Ecclesiastico, nunc in seculari, interdum quoque coram pedaneis iudicibus, & plerumque pro rebus parvis & viliibus continue litigare? Hoc autem notum est fieri, cum occasione retentionis dicti domini omnes causas occurrentes agendo vel defendendo pro bonis hujus-

modi nomine Romanæ Ecclesiæ, virtute cujusdam privilegii à fel. record. Martino Papa quarto prædecessore nostro concessi, super hoc agitentur, & (quod gravius est censendum) procuratores causarum hujusmodi multos vexare dicuntur indebitè, licet potestas attributa procuratoribus talibus per privilegium antedictum, quoad administrationem bonorum præmissorum dudum servata non fuerit, nec servetur, quæ omnia in notam & injuriam sanctæ Romanæ Ecclesiæ non est dubium redundare. Adhuc ordinatione antedicta Ecclesiarum Prælati & Rectoribus gravis existere nimium & molesta monstratur. Nunquid non grave præmissis potest existere, quod ipsos oporteat se opponere sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ ipsorum caput noscitur & magistra, ac cum ea agendo vel defendendo litigare assidue, vel cedere juri suo? hoc tamen oportet illos facere, cum in multis dicti fratres prædictis existere dicuntur injurii, sicut multorum Prælatorum & Rectorum diversarum provinciarum adhuc in curia existentium, habet insinuationem, qui quidem fratres facta sua per procuratores nituntur defendere antedictos. Nos itaque, qui veritatem tenemur colere, veluti ille, qui illius, qui veritas noscitur, licet immeriti, vicem teneamus interris, illa volentes in sancta Dei Ecclesia, quæ non verbo obtinet tantum, sed quæ re potius, observari: præmissis in scrutinio rectæ considerationis adductis, ac deliberatione cum fratribus nostris & multis aliis præhabita diligentè, dignum arbitantes & congruum, professores dicti ordinis non verbis tantum, non simulationibus, sed operibus claris, veritate suffultis, perfectioris status, ac altioris paupertatis sibi prærogativam præ aliis mendicantibus vendicare, ac nihilominus honori sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ (cujus obnubilari posset gloria, si tam perverse simulationi, quæ profecto & ipsis simulantiis officit, & aliis scandalum materiam subministrat, dissimulando illi occurrere consentiret) ac insuper volentes indemnitate Prælatorum & Rectorum salubriter super hoc providere, nolentes in posterum sub prætextu seu pallio talis domini temporalis, verbalis, nudi ac anigmatici, tanta bona, quanta dicti fratres faciunt, infici, ac fomentum tantis malis, quanta procedunt ex simulatione hujusmodi, ministrare: De fiatrum nostrorum consilio hoc edito in perpetuum valituro sancimus, quod in bonis, quæ in posterum conferentur vel offerentur, aut alias quomodolibet obvenire contingerit fratribus seu ordini prædictis (exceptis Ecclesiis, oratoriis, officinis & habitationibus, ac vasis, libris & vestimentis divinis officis dedicatis vel dedicandis, quæ ad ipsos obvenient in futurum, ad quæ se non extendunt adeo inconvenientia prædicta, propter quod constitutionem istam ad illa extendi nolumus) nullum jus seu dominium aliquod occasione ordinationis prædictæ seu cujusvis alterius à quocunque prædecessorum nostrorum super hoc specialiter editæ, Romanæ Ecclesiæ acquiratur, sed quoad hoc habeantur prorsus ordinationes hujusmodi pro non factis. Ter hoc autem in his, quæ absque dictis ordinationibus in bonis prædictis ad dictam Ecclesiam provenire vel pertinere quomodolibet poterant vel debebant, nullum eidem parari præjudicium volumus, sed illa sibi expressè intacta & inviolata servamus. Et quia præfatum Martini Papæ prædecessoris nostri privilegium dudum servatum quoad administrationem bonorum præmissorum non extitit, nec servatur: ac ipsorum procuratorum officium, qui nominatur à ministris & custodibus dicti ordinis, Ecclesiæ Romanæ injuriosum, ac multis aliis molestum noscitur, & etiam onerosum: districtius inhibemus, ne deinceps pro recipiendis, petendis, extorquendis, defendendis seu administrandis bonis, quæ in posterum fratribus vel ordini prædictis offerri vel conferri, seu aliis obvenire contingerit,

a Vide Barz. lib. 2. minoris. 8. dist. descemtem constitutionem Martini non prorsus correctam. adde Baldum relatam per Pet. de Anchara, in Clem. Exvii.

continget, quisquam nominetur à quoquam, seu constituitur a modo nomine sanctæ Romanæ Ecclesiæ procurator: nec occasione cuiusvis privilegii, quicumque administrationem quorumcumque bonorum, quæ obvenire fratribus ipsis, vel ordini contingit in posterum, in iudicio vel extra, agendo vel defendendo, supplicando, vel aliis quomodolibet assumere vel exercere dicta Ecclesiæ nomine audeat, nisi de sedis Apostolicæ licentia specialiter: decernentes irritum & inane, si secus à quoquam in posterum contigerit attentari: Non obstantibus quibuscumque privilegiis, à Martino Papa prædicto, vel aliis prædecessoribus nostris ipsis fratribus vel ordini, sub quacunque forma vel expressione verborum concessis. Per hoc autem dicti ordinis regulæ in aliquo non intendimus derogare, nec privilegiis fratribus ipsis seu eorum ordini ab Apostolica sede concessis (nisi duntaxat quoad præmissa & ista tangentia) præiudicium aliquod generare. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, inhibitionis, constitutionis & intentionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, &c. Datum Avinion. 6. Idus Decemb. Pontificatus nostri Anno 7.

CAP. IV.

Opinio, quæ asserit Christum, & ejus discipulos nihil habuisse, & in his quæ habuerunt, nullum jus eic fuisse, erronea est & hæretica. Hac extravaganti: est valde notabilis, & glossas habet profundas, quæ sunt ex sacra Scriptura fontibus haurita. Si diligenter extraxerint præcedentem & sequentem insperserit, locum hunc aptum fuisse designatum, meâ opinione dixerit.

Cum a inter nonnullos viros scholasticos sæpè contingat in dubium revocari, utrum pertinaciter affirmare Redemptorem nostrum, ac Dominum Jesum Christum, ejusque Apostolos in speciali non habuisse aliqua, nec in communi etiam, hæreticum sit censendum, diversa & diversa etiam sententibus circa illud: Nos huic contentionem finem imponere cupientes, assertionem hujusmodi pertinacem, cum Scripturæ sacræ, quæ in plerisque locis ipsos nonnulla habuisse asserit, contra dicat expressè, ipsamque Scripturam sacram, per quam utique fidei orthodoxæ probantur articuli, quoad præmissa fermentum apertè supponat continere mendacii, ac per consequens quantum in ea est, ejus in totum fidem evacuans, fidem catholicam reddat, ejus probationem adimens dubiam & incertam, deinceps erroneam fore censendam & hæreticam, de fratrum nostrorum consilio hoc perpetuo declaramus edicto. Rursus in posterum pertinaciter affirmare, quod Redemptori nostro prædicto, ejusque Apostolis iis, quæ ipsos habuisse Scriptura sacra testatur, nequaquam jus ipsis utendi competierit, nec illa vendendi seu donandi jus habuerint, aut ex ipsis alia acquirendi, quæ tamen ipsos de præmissis fecisse Scriptura sacra testatur, seu ipsos potuisse facere supponit expressè: cum talis assertio ipsorum usum & gesta evidenter includat, in præmissis non iusta, quod utique de usu, gestis, seu factis Redemptoris nostri Dei filii sentire nefas est, sacræ Scripturæ contrarium, & doctrinæ catholicæ inimicum: assertionem ipsam pertinacem de fratrum nostrorum consilio deinceps erroneam fore censendam merito ac hæreticam declaramus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum declarationum infringere, vel ausu e temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Avinion. 2. Idus Novemb. Anno 7.

CAP. V.

Reprobatur opinio illorum detractorum, qui præsumunt im-

a Vide B. Ant. p. 4. tit. 12. c. 4. 5. 23. & Turrorem. in Summa de Eccl. l. 2. c. 12. ad 10. argum.

pugnare constitutiones Ioan. XXII. Ad conditorem canonum, & Cum inter nonnullos: supra immediate præcedentes. Et præmissis responsionibus ad omnes eorum objectiones, tandem declinantur tanquam hæretici & Romana Ecclesiæ rebelles, ab omnibus evitandi. si deinceps scienter verbo vel scripto aliquid defendere vel approbare contra illas præsumperint. Hic habetur sub parte secunda & tertia, de clavium materia, proluxa & utilis disputatio.

Quia quorundam mentes sic pater mendacii dicitur excecasse, quod nostris constitutionibus, quarum una incipit, Ad conditorem canonum: alia vero, Cum inter nonnullos: utique tam cum fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, quam cum multis Archiepiscopis & Episcopis, aliisque Ecclesiarum Prælatibus, necnon & compluribus sanctæ Theologiæ magistris, ac utriusque juris Professoribus deliberatione præhabita diligentibus digestis, ac de præmissorum fratrum nostrorum consilio promulgatis, non absque multa temeritate plectibili nisi sunt detraherent, & nituntur veritate, quam continent, per falsas insanas obfuscare: Nos tam perniciosis ausibus, nec eorum doctrina pestifera simplicium animos labefacere, ac in sui erroris devium deducere valeat, de eorundem fratrum consilio decernimus super hoc salubriter (ut sequitur) providere. Ad impugnandas autem constitutiones prædictas supra scriptæ ratione, tam verbo, quam scripto usi sunt publicè, sicut fertur: illud, inquit, quod per clavem scientiæ, in fide ac moribus semel denierunt Romani Pontifices, adeo immutabile perseverat, quod illud successoribus revocare non licet in dubium, nec contrarium affirmare: licet de iis, quæ per clavem potestatis ordinarerint, asserant secus esse. In confirmatione autem regulæ ordinis fratrum Minorum, Honorii tertii, Gregorii noni, Innocentii quarti, Alexandri quarti, Nicolai quarti, prædecessorum nostrorum summorum Pontificum hæc verba asserunt contineri: Hæc est regula Evangelicæ Christi, & Apostolorum imitatrix, quæ nihil in hoc mundo habet proprium vel commune, sed in rebus, quibus utuntur, habent simplicem usum facti: his addere præsumptum, præfatos summos Pontifices, & multa Concilia generalia per clavem scientiæ definisse paupertatem Christi & Apostolorum constituisse perfectè in expropriatione cuiuslibet temporalis domini civilis & mundani, & sustentationem eorum in solo & nudo usu facti etiam constituisse: ex quibus nituntur concludere, non licuisse, nec licere ipsorum successoribus contra præmissa aliquid immutare. Ideoque cum constitutio nostra in ratione prædicta, contra definitiones prædictorum prædecessorum nostrorum (sicut asserunt) definierit, Christum & Apostolos in iis quæ habuerunt, habuisse non tantum simplicem usum facti, sed jus faciendi de ipsis, eosque ipsos fecisse Scriptura sacra testatur: pertinacem assertionem dicentium ipsos jus hujusmodi minime habuisse, cum actus illorum fuisse concludant non iustos, quod de Christo nefas est dicere, hæreticam declarando: concludere fatagunt, licet falso, nobis non licuisse declarare vel statuere supra dicta. Item quia constitutio, Ad conditorem canonum: contra definitiones prædictas fratres Minores asserit non posse habere in re aliqua simplicem usum facti, nituntur similiter concludere contra ipsam. Quod autem quod in ratione prædicta præmittitur, videlicet, quod illa, quæ per clavem scientiæ in fide ac moribus à summis Pontificibus semel sunt definita, eorum successoribus revocare non licet in dubium, nec contrarium affirmare, licet secus sit (sicut dicunt) in iis quæ per clavem potestatis per summos Pontifices ordinantur, prorsus sit contrarium veritati, patet ex sequentibus evidenter: primò quidem secundum illos, qui tenent clavem

spiritualem nequaquam esse scientiam, sed ligandi atque solvendi potestatem, pater assertores predictos, ponendo esse scientiam, erravisse: pro quibus facit clavis definitio, quæ a doctoribus datur: Clavis est specialis potestas ligandi atque solvendi, quæ iudex Ecclesiasticus dignos recipere, & indignos excludere debet à regno. Item quia claves, de quibus agimus, in collatione Sacerdotalis ordinis conferuntur: constat autem, quod ordinato in Sacerdotem scientia communiter non confertur: quare secundum illos videtur, quod scientia non est clavis, sed potentia tantum ligandi atque solvendi debeat dici clavis. Adhuc secundum illos, qui ponunt unam clavem spiritualem esse scientiam, & secundum illos, qui auctoritatem discernendi inter lepram & lepram esse asserunt clavem, & aliam potestatem ligandi atque solvendi, noscuntur evidenter errasse. Supponunt enim per claves huiusmodi circa ea, quæ fidei sunt, & alia, posse per constitutionem aliquam definiti: claves autem, quæ in Sacerdotali conferuntur ordine, ad talia minime se extendunt: alias sequeretur quod circa præmissa possent constitutiones Sacerdotes simplices facere, quod falsum est evidenter. Si autem intendant claves istas extendere ad generalem potestatem attributam beato Petro, suisque successoribus in persona eiusdem in commissione officii pastoralis, per quam utique videtur evidenter ipsis omnia concessisse, sine quibus pastoris universalis convenienter cura nequit, seu officium expediri: adhuc claret ipsos etiam errasse: dicunt enim alium affectum habere illa, quæ per clavem scientiæ, & alium illa, quæ per clavem potentiæ statuuntur, supponentes alia per clavem scientiæ, & alia per clavem potentiæ statui, seu etiam definiti, quod evidenter est falsum: per clavem enim scientiæ, sive per auctoritatem discernendi, seu cognoscendi inter lepram & lepram (si ipsam dixerimus esse clavem) nil aliud per ipsum illi, cui datur, tribuitur, nisi auctoritas cognoscendi. Et autem, cui datur auctoritas de re aliqua cognoscendi, de illa definiti non intelligitur esse data. Quare restat, quod ad convenienter statuendum, seu aliquid definiendum, utraque clavis, scilicet cognoscendi & definiendi necessario requiratur: vel quod soli clavi potentiæ statuere competat, & etiam definire: sed sicut lumen materiale clavigerum in usum clavis materialis dirigit, & quasi quantum ad hoc obtineat scientia vicem lucis. Et hoc Salvator noster in promissione clavium facta beato Petro sensitse videtur expressè, cum post illam immediatè subjunxerit: Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis, nullà de scientia habità mentione. Quod autem subsequenter proponitur in ratione prædicta: videlicet, quod in confirmatione & declaratione regulæ fratrum Minorum, nonnullorum prædecessorum nostrorum, videlicet Honorii tertii, Gregorii noni, Innocentii quarti, Alexandri quarti, Nicolai quarti, verba huiusmodi continentur: Hæc est regula Evangelica, &c. supra posita, usque ibi, in modo usu facti etiam constituisse patet, prorsus obviat veritati, Honorius quidem præfatam regulam absque declaratione aliqua confirmavit, in cuius confirmatione de verbis prædictis mentio aliqua non habetur, ut liquere potest cuilibet confirmationem huiusmodi intuenti, nisi quatenus de vita Evangelica habetur mentio in ipsa regula confirmata: ibi, cum dicit: Hæc est regula fratrum Minorum, videlicet Domini nostri Jesu Christi sanctum Evangelium observare, vivendo in obedientia, sine proprio, & in castitate. Ex quibus verbis concludi non potest, quod per ipsum prædecessorem nostrum ea, quæ ipsi in verbis prædictis asserunt, fuerint definita: imò potest concludi potius, quod vita Evangelica, quam Christus & Apostoli tenuerunt, habere in communi aliqua non

excludat, cum sine proprio vivere non exigit, quod sic viventes nihil habeant in communi. In declarationibus quoque Gregorii, Innocentii & Alexandri prædictorum, qui eandem regulam absque confirmatione alia declarant, similiter nulla prorsus fit mentio de prædictis: imò per eas evidenter ostenditur eorum, quæ habere licet ipsis fratribus, usum juris ad ipsum ordinem pertinere. Gregorius quidem in sua declaratione, quantum ad hoc, interseruit, quæ sequuntur: Dicimus, quod nec in speciali, nec in communi debent habere proprietatem: sed utensilium, librorum, & rerum mobiliū, quas licet habere, ordo usum habeat, & fratres, secundum quod generalis minister & provinciales ordinandum duxerint, his utantur. Innocentius autem & Alexander præfati in suis declarationibus sic dixerunt: Dicimus insuper, quod cum in ipsa regula contineatur expressè, quod fratres nihil sibi appropriate, neque domum, neque locum, neque aliquam rem, quod nec in communi, nec in speciali debent proprietatem habere: sed locorum, & domorum, & utensilium, & librorum, & eorum, quæ licet habere, ordo usum habeat, & fratres secundum quod generalis & provinciales ministri ordinandum duxerint, his utantur. Cum enim dicatur in declarationibus prædictis, quod ordo usum rerum habeat præmissarum, ad usum juris necesse est hoc referri: facta quidem, quæ singulorum sunt, personam veram exigunt, & requirunt: ordo autem vera persona non est, sed representata & imaginaria potius est censenda: quare, quæ sunt facti, sibi verè convenire nequeunt, licet ei possint congruere quæ sunt juris. Adhuc licet declaratio Nicolai quarti prædicti contineat, quæ sequuntur: Hi sunt illi sanctæ regulæ professores, qui Evangelico fundantur eloquio, vita Christi roborantur exemplo, fundatorumque militantis Ecclesiæ Apostolorum eius sermonibus & actibus firmanur. Et post in eadem declaratione subjunxit, dicens, quod abdicatio proprietatis omnium rerum, tam in speciali, quam in communi propter Deum meritoria est & sancta, quam & Christus viam perfectionis ostendens, verbo docuit, & exemplo firmavit: quamque primi fundatores militantis Ecclesiæ, prout ab ipso fonte hauserant, in volentes perfectè vivere, per doctrinam ac vitam ipsorum alveos direxerunt. Ex verbis tamen prædictis nequaquam potest colligi, quod præfati prædecessoris nostri Nicolai intentio fuerit, dicere, quod dicta regula, quoad omnia, quæ continentur in ea, Evangelico fundetur eloquio, ac vita Christi roboretur exemplo: nec quod Apostolorum vita & actibus sit firmata. Constat enim multa contineri in dicta regula, quæ nec Christus verbo docuit, nec exemplo firmavit, utpote, quod præcepit conditor regulæ fratribus universis, ut nullo modo denarium vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam, necnon & de multis aliis contentis in dicta regula: quæ utique nec Christus, nec Apostoli verbo docuerunt, nec firmaverunt exemplo. Nec obstat, quod Christus portare pecuniam Apostolis & discipulis, dum ipsos ad prædicandum mitteret, interdixit: quod tamen antequam eos mitteret, ipsis fuisse legitimum interdictionem. Quodque post reditum pecuniam portaverunt, in peritque locis Evangelica veritas, & Apostolica dicta testantur. Præterea Augustinus dicit expressè, quod illud non fuit preceptum, sed potestas recipiendi necessaria ab iis, quibus predicabant Evangelium, quam servare Apostolis licuit, vel etiam non servare. Sed hoc Romanus Pontifex prædecessor noster Nicolaus, quoad principalia tria vota, scilicet in obedientia vivere, & sine proprio, & in castitate, ac alia, si qua Evangelio reperiantur expressè, in dicta regula videtur intellexisse dicere in declaratione prædicta: quod utique declarationibus nostris in nullo

nullo obvia supradictis: adhuc non apparet ipsum dixisse sustentationem Christi, & Apostolorum ejus in solo & nudo simplici consistere usu facti: cum quoad Christum & Apostolos nullam præfatus prædecessor noster Nicolaus in sua declaratione fecerit mentionem: imò sensisse satis videtur expressè, quòd jus aliud à proprietate habuisse poterunt: cum de sola abdicatione proprietatis, non juris alterius, in præfata declaratione, quantum ad ipsos attinet, mentio habetur. Adhuc idem Nicolaus prædecessor noster videtur sensisse, quòd Christus & Apostoli etiam quoad proprietatem habuerunt aliquid in communi: cum enim in sua declaratione prædicta verba de abdicatione proprietatis dixisset, respondens objectioni tactæ, quæ sibi de loculis, quos Christus habuisse in Evangelio legitur, poterat fieri, statim quæ sequuntur, subiunxit: Nec his quisquam putet obistere, quòd interdum dicitur Christum loculos habuisse: nam sic ipse Christus, cujus perfecta sunt opera in suis actibus, viam perfectionis excurrit, quòd interdum infirmorum imperfectionis descendens & viam perfectionis extolleret, & imperfecto-cum infirmas semitas non damnaret: sic & infirmorum personam Christum asserit in loculis fuisse. Aliàs impertinens de loculis fuisset objectio, nisi intellexisset Christum etiam quoad proprietatem loculos habuisse. Præterea si diceretur Christum in loculis habuisse tantummodò simplicem usum facti, frustra diceretur, quòd in persona infirmorum ipsos Christus habuit loculos: cum secundum eum perfectis etiam conveniat habere simplicem usum facti. Et si quaeratur, propter quos infirmos istos loculos haberit? Augustinus, cujus dictum insertum est in decretis, responderet, dicens: Habebat Dominus loculos à fidelibus oblata conservans, & suorum necessitatibus, & aliis indigentibus tribuebat: unde constat ipsum de suis discipulis hoc sensisse. Nec hoc scilicet in communi & quoad proprietatem aliqua habere derogat, juxta dictum Greg. IX. prædicti, altissima pauperiati, qui in quadam sua decretali dicit expressè, fratres Prædicatores & Minores in altissima paupertate Christo pauperi famulantes: & tamen constat ipsos Prædicatores habere in communi etiam quoad proprietatem aliqua, quòd eorum regulæ & statui non repugnat. Hoc etiam Alexander prædecessor noster præfatus in condemnatione libelli, contra statum Prædicatorum & Minorum editi, videtur sensisse, in qua aliquando de dictis fratribus, quæ sequuntur subiunxit, cum insuper respondet, quòd iidem fratres omnia propter Deum dereliquerint, exilia vitæ subsidia mendicantes, Christumque imitentur pauperem, perfectionem Evangelicam amplectendo: propter quòd evidenter apparet eos non solum in statu salvandorum existere, sed etiam perfectorum, & per suam religionis observantiam, quæ quidem ipsius perfectionis Evangelicæ tenet formam, in æternæ retributionis præmio præcellentem gloriam promereri: ubi quidem expressè dicit, Prædicatores Christum pauperem imitari, ipsosque perfectionem Evangelicam amplectari, & in statu existere perfectorum, quòdque ipsorum religionis observantia perfectionis Evangelicæ tenet formam, & tamen constat ipsos habere posse etiam quoad proprietatem aliqua juxta eorum regulam in communi. Nec obstat, quòd dicunt Innoc. (aliàs Coelestinum) V. prædecessorem nostrum dixisse, altam paupertatem esse, habere pauca propria propter Deum: altiore, quæ nulla habet propria, tamen habet in communi: altissimam, quæ nihil habet in hoc mundo, nec in proprio, nec in communi: dicimus quidem quòd hoc dixerit, non ut Papa, sed ut frater Petrus de Tarantasia in quadam possessa sua, quare dicta præmissorum summorum Pontificum sunt ei merito præferenda. Dicunt etiam, quòd Apostolus de tali altissima loquitur paupertate, dicens:

[Et altissima paupertas eorum abundavit in divitiis simplicitatis eorum:] quòd evidenter est falsum: quia ibi loquitur de paupertate Macedonum, qui etiam in speciali bona temporalia obtinebant: de quibus Apostolus asserit, quòd supra vires suas miserant elemosinas sanctis. Quòd autem dicitur in declaratione Nicolai prædecessoris nostri contineri, quòd fratres Minores in rebus, quæ eis obveniunt, habent tantum simplicem usum facti: dicimus, quòd si ipse intellexerit simplicem usum facti denudatum omni jure, ita quòd fratres ipsi seu ordo nullum jus habeant utendi, hoc est expressè contra declarationem Greg. Innoc. Alex. summorum Pontific. prædictorum, quibus expressè quòd talium bonorum ordo usum habeat, continetur: quòd de usu juris est intelligendum necessariò, ut superius est probatum. Adhuc dicimus, quòd est cum hoc impossibile, scilicet usum facti simplicem absque jure aliquo (quòd nihil aliud, quàm ipsum uti proprie potest dici) posse in re aliqua etiam usu non consumptibili ab aliquo obtineri, prout in decret. Ad conditorem canonum, est probatum: & a Aug. in lib. xj. de actu, tenet expressè. Præterea si simpliciter usus denudatus ab omni jure haberi posset ab aliquo, constat quòd actus utendi hujusmodi esset reputandus non justus, cum ille usus fuerit, cui jus non competeat utendi: usus autem non justus ad perfectionis statum nequaquam pertinet, nec perfectioni aliquid adjicit, sed sibi repugnare potius nocitar manifestè. Quòd autem usum talem non justum conditor canonis fratribus ipsis intellexerit reservare, probabile non videtur: imò quòd de justo intellexerit, ex eo potest evidentiùs apparere, quòd in eadem ordinatione adjicit, quòd illarum rerum duntaxat in se & etiam Rom. Eccl. recipiebat dominium, quarum usum facti liceret habere fratribus seu Ordini antedictis: subjungens, quòd non rerum omnium usum habere debent fratres ipsi. Quantum autem ad usum facti simplicem absque omni jure utendi attinet, nulla rerum potest censeri differentia quoad fratres: sic enim uti de facto possunt prohibitis, ut permissis. Ex quo sequitur, quòd usus facti, de quo ordinatio loquitur, de tali intelligi debeat, qui justus sit, & pro quo competeat jus utendi, & ipse videtur conditor canonis ex eo etiam sensisse, quòd in eadem ordinatione subiunxit, quòd moderatus usus in expensis priùs rebus ipsis fratribus est concessus. Rursus impugnatores constitutionum hujusmodi asserere publicè perhibentur, quòd libellum & dicta magistrorum asserentium dictam paupertatem & vitam dictorum fratrum non esse Evangelicam & Apostolicam, summi Pontifices damnaverunt, districtius per Apostolicas literas inhiibentes, ne quisquam præmissa vel aliquid præmissorum contumaciter astruere, seu quomodolibet præsumere defensare, statuentes, quòd præsumens contrarium tanquam contumax, Eccl. Rom. rebellis, ac ut hæreticus haberetur. Ad quòd dicimus asserentem hujusmodi falsam esse: non enim continetur in sententia supradicta, quòd contra faciens, ut hæreticus haberetur, quæ quidem quoad hoc continet, quæ sequuntur: Nos enim nihilominus auctoritate præsentium districtius inhiibemus, ne quisquam præmissa, vel aliquid præmissorum pertinaciter asserere, vel quomodolibet defensare præsumat: quicumque verò hoc præsumperit, tanquam contumax, & Eccl. Roman. rebellis ab omnibus fidelibus habeatur: non fuit adjectum, quòd ut hæreticus haberetur, ut patet in serie sententia condemnationis prædictæ. Rursus asseruisse dicuntur publicè hujusmodi asserentes,

a Al. ita: & Augustin. de doctrina Christiana tenet, &c.
b Nota textum bene. & quis dicatur hæreticus, vide gloss. Clement. i. de usu. c. hæreticus, 26. quæst. 3. & Ioan. de Turrecrem. lib. 4. part. 1. c. 2. Font.

quod abdicatio juris in cuiuscunque rei proprietate & in usu ejus est sancta & meritoria propter Deum, & à Christo in seipso servata, Apostolis imposita, & ab ipsis sub voto assumpta: nec propter hoc usus facti ad sustentationem naturæ in Christo & Apostolis vincitur esse non iustus: sed tantò iustior atque perfectior, & Deo acceptior, & mundo exemplarior, quanto plenius renuntiatum fuerit omni juri, per quod potest sic utens pro usu hujusmodi quomodolibet contendere vel in iudicio litigare. Quæ quidem assertio continet multa falsa: cum neque Christum expropriationem prædictam omnis juris in cuiuscunque rei proprietate, & in ejus usu in se servasse, nec eam imposuisse Apostolis, neque sub voto ab ipsis fuisse receptam, Evangelica seu Apostolica doceat historia, sed contrarium evidentiùs manifestat. Quòd autem in prædicta assertione adjicitur, quòd per abdicationem juris prædicti, videlicet proprietatis, is usus facti ad sustentationem naturæ in Christo & Apostolis non vincitur esse non iustus, sed tantò iustior, &c. impossibilitatem includit & errorem dictum hujusmodi evidenter. Impossibile enim est actum humanum extrinsecum esse iustum, si exercens actum ipsum nullum jus habeat illum exercendi: imò non iustus seu iniustus, necessariò vincitur talis usus. Item est absurdum & erroneum, quòd actus alicujus non habentis jus actum hujusmodi faciendi, sit iustior & Deo acceptior, quàm habentis, cum concludat actum iniustum iustiorum & Deo acceptiorem existere, quàm sit iustus. Ex præmissis autem inferre nituntur (ut fertur) quòd prædictorum summorum Pontificum definitio, quam definiunt de paupertate Christi & Apostolorum, ac fratrum Minorum prædictorum regula (prout superius expresserunt) per nos non potuit mutari, proculdubio falsa asserunt, dicendo prædecess. nostros definivisse talia, ut superius est probatum, & adhuc sic loquentes, dum per talia constitutiones nostras impugnare satagunt, constitutiones illas, quibus se adjuvant, ostendunt (si eorum falsæ assertiones veræ existerent) fore invalidas, erroneas & infirmas. Si enim nobis non licuit contra constitutionem Nicol. IV. prædecess. nostri, in qua se fundant præcipue, aliquid statuere commune, nec sibi licuit contra statuta Gregor. Innoc. & Alexand. prædictorum statuere, aut aliquid declarare, quòd tamen ipsum fecisse (secundum eorum assertionem) noscitur evidenter: cum enim illi declaraverint, quòd ordo Minorum habet usum earum rerum, quas licet eis habere, quòd ad usum juris est referendum necessariò, ut superius est probatum: ipse verò secundum ipsos statuit, quòd nec ordo, nec fratres jus utendi habeant, sed tantummodo simplicem usum facti: & insuper ordinavit, decrevit & statuit hujusmodi constitutionem, ordinationem & declarationem suam duntaxat à fratribus ipsis præcisè & inviolabiliter perpetuis temporibus observandam: constat non solum, quòd contra declarationes prædecess. prædictorum ordinaverit, sed ipsum illas, quantum ad ea, quæ sua declaratio continet, etiam revocasse. Ipse quoque prædecessor noster in sua declaratione subjunxit, ad sedis Apostolicæ declarationem & ordinationem eorum, & circa ea, quæ ipse declaraverat pertinere, sic dicens: Si quid in prædictis ambiguitatis emerferit, hoc ad culmen sedis Apostolicæ deducatur, ut ex auctoritate Apostolica sua in hoc manifestetur intentio, cui solum concessum est in his statuta condere, & condita declarare: cujus tamen contrarium asserunt hujusmodi assertores. Adhuc patet, quòd asserunt, esse falsum: licet enim Innoc. III. prædictus in generali Concilio interdixisset novas religiones institui: tamen successores ipsius (non obstante interdicto hujusmodi) plures leguntur ordines confirmasse, qui etiam (aliquibus exceptis) fuerunt postea per Gregor. IX. prædecessorem nostrum dissoluti certo modo in Concilio ge-

nerali. Si igitur post interdictum generalis Concilii, licuit summis Pontificibus non confirmatos ordines confirmare, & eorum successoribus sic confirmatos in totum dissolvere, non est mirum, si quòd declarat circa regulas ordinum solus summus Pontifex, vel ordinat, liceat ejus successoribus declarare, seu alias immutare. Patet autem, quòd neque Honorii confirmatio, neque Gregorii, neque Alexand. neque Nicolai prædictorum facta fuerit in Concilio generali, cum per nullum ipsorum fuerit generale Concilium celebratum, licet Innoc. IV. celebravit Concilium generale, tamen in illo, nec auctoritate alicujus Concilii facta fuit ipsius declaratio supradicta. Nicolaus autem IV. nec celebravit generale Concilium, nec aliquid circa dictam regulam declaravit. Gregorius autem IX. prædictus, nec confirmavit, nec declaravit dictam regulam: sed in generali Concilio, ubi cassati fuerunt nonnulli mendicantium ordines, dictorum fratrum Minorum, & Prædicatorum ordines non cassavit, sed asseruit approbatos, sic dicens: Ad eos, quos evidens ex eis utilitas Ecclesie universalis proveniens perhibet approbatos, præsentem non patitur constitutionem extendi. Præterea dicant nobis, ubi legant assertiones hujusmodi, quòd ad fidem vel mores pertineat, Christum & Apostolos non habuisse in his, quæ habuerunt, nisi simplicem usum facti? profectò directè hoc ad fidem non pertinet, cum de hoc articulo non sit aliquis, nec sub quo valeat comprehendere, ut patet in symbolis, in quibus articuli fidei continentur: nec etiam reducè, ne quasi hoc sacra Scriptura continet, quòd negato tota Scriptura sacra redditur dubia: & per consequens articuli fidei, qui habent per Scripturam sacram probari, redduntur dubii & incerti: hoc enim in Scriptura sacra non poterit, sed contrarium reperiri. De fratribus autem Minoribus prædictis constat, quòd de ipsorum paupertate & simplici usu facti, seu de dominio eorum, quæ ipsis offeruntur, quòd summus Pontifex illud sibi & Romanæ Ecclesie reservaverit vel potuerit reservare, nec quòd illud reservatum successoribus abjicere non liceat, si hoc expedire viderit, seu quòd procuratores constitutos auctoritate summi Pontificis pro negotiis ordinis prædicti successorum revocare non valeat, in prædictis symbolis Evangelio, neque actibus Apostolorum & epistolis mentio aliqua non habetur. Unde non possunt ex prædictis concludere, nisi falso, quin contra ordinata per summos Pontifices circa talia valeat successor aliud ordinare: quòd Nicolaus præfatus expressè in sua declaratione inseruit, ut superius plenius continetur. Nos itaque, ne fabricatores mendaciorum hujusmodi ac etiam assertores de tam pestifera, erronea & damnata doctrina, confutatione ac confusione utique omni dignâ, gloriaris valeant, & alios trahere in errorem, cum aultu arreptando, ac perulantia improbâ ausi defendere publicè fuerint damnatas per constitutionem prædictam hæresim, ac etiam probare, videlicet quòd Christus & ejus Apostoli in iis, quæ habuisse leguntur, tantum habuerint absque jure aliquo simplicem usum facti, ex quo (si verum esset) sequeretur usum Christi fuisse non iustum, quòd profectò blasphemiam continet, & est catholice fidei inimicum, cum hoc de pertinaci animositate ac erronea non sit dubium processisse: omnes & singulos, qui verbo ac scripto per se vel alium seu alios talia publicè præsumpserunt, ipsos quoque qui eos decuerunt in talibus, & ut præmissa facerent, in damnatam incidisse hæresim, ac ut hæreticos evitandos fore, de fratribus nostrorum concilio declaramus. Si quis autem damnatas per constitutionem, cum inter prædictam, hæreses, vel ipsam alteram, deinceps scienter verbo vel scripto defendere vel approbare præsumpserit, de fratribus eorundem concilio decernimus, ut tanquam hæreticus ab omnibus evidenter habeatur. Adhuc quòd constitutionem nostram, Ad conditorem canonum, supradictam infan-